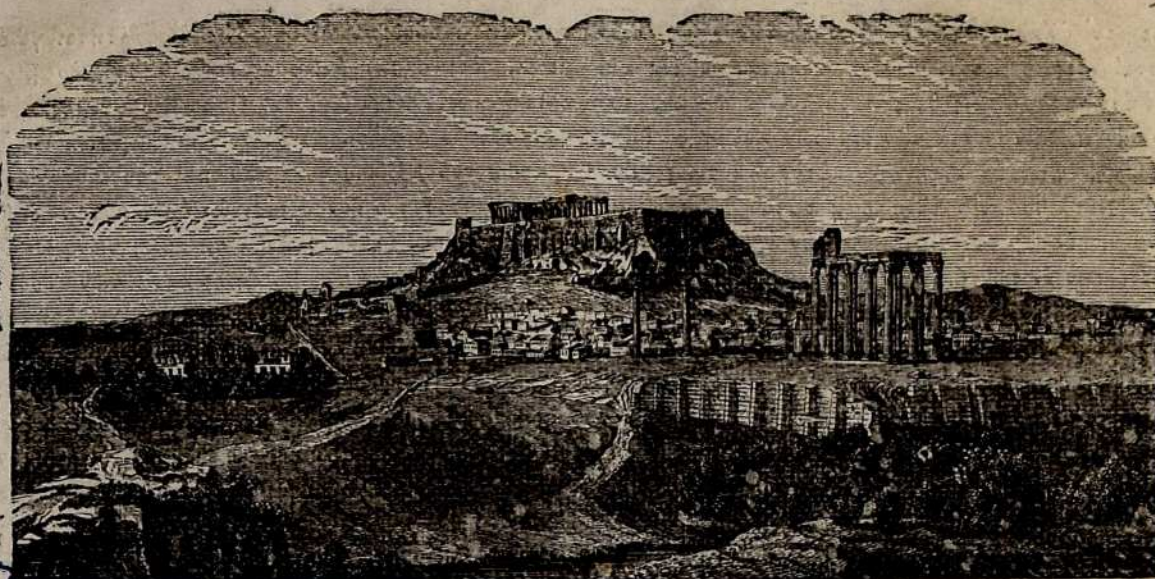

604

ΠΑΝΔΩΡΑ.

15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ, 1869.

ΤΟΜΟΣ Κ΄.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 438.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΕΝ ΣΥΡΙΑ ΔΡΟΥΖΩΝ.

Ἡ Ἀσία κατὰ πολλὰς ἐπόψεις ὑπῆρξεν ἀείποτε σκοτεινὴ καὶ μυστηριώδης, ἐπασχολήσασα διηνεκῶς τοὺς σοφοὺς· διότι ἐν αὐτῇ ἔλαβεν ὑπαρξιν τὸ ἀνθρώπινον γένος, ὅθεν διεσπάρη καὶ ἐκάλυψε τὸν πλανήτην ἡμῶν, κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν δόξαν· ἐν αὐτῇ ἀνεφάνη παλαιόθεν ἡ περὶ τοῦ δημιουργοῦ ἰδέα, καὶ ἐγεννήθησαν διάφορα θρησκεύματα παρὰ διαφόροις λαοῖς. Ἐν δὲ τῇ Συρίᾳ, ἥτις ἐστὶ τὸ μετὰίχιμιον, οὕτως εἰπεῖν, καὶ τὸ μεθόριον τῆς Ἀσίας πρὸς τὴν Εὐρώπην, ὑπῆρξαν καὶ ὑπάρχουσιν ἔτι διάφορα θρησκεύματα, ὁ Χριστιανισμὸς, ὁ Μωαμεθισμὸς, ὁ Ἰουδαϊσμὸς καὶ ὁ Ἑθνισμὸς. Αἶψαν δὲ περιέργον ὅτι καὶ αὐτόθι ὑφίσταται νῦν λαὸς τις εὐάριθμος, ὁ τῶν καλουμένων Δρούζων, οἵτινες πρεσβεύουσι θρήσκειμα, τὸ νεώτατον καὶ διαφορώτατον πάντων τῶν μέχρι τοῦδε γνωστών. Ἐπειδὴ δὲ τὰς διπτριβὰς ἐτύχομεν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ποιούμενοι, καὶ εἶδομεν ἐκ τοῦ πλησίον τὸν λαὸν τοῦτον, καὶ ἤκούσαμεν περὶ τοῦ θρησκειύματος αὐτοῦ, ἐθεωρήσαμεν εὐκαιρὸν ὅπως καταμάθωμεν τὰ περὶ αὐτοῦ

διὰ ἐρευνήσαντες ἐπιτοπίως πολλοὺς τῶν μὴ Δρούζων κατοίκων, καὶ ὑπ' ὅψιν λαβόντες τὰ παρά τινα Εὐρωπαίων γεγραμμένα, διὰ βραχείας δημοσιεύομεν τοῖς Ἕλλησι καὶ τῇ ἐθνικῇ ἡμῶν φιλολογίᾳ τὰ περὶ τοῦ ἐθναρίου τούτου ἡμῖν γενόμενα γνωστά· ὁμολογοῦμεν ὅμως, ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο τυγχάνει δυσχερὲς διὰ τὴν ἄκραν μυστικότητα. Εἵχαμεν δὲ ὑπ' ὅψιν καὶ τὸ σύγγραμμα τοῦ Γάλλου Γεράρδου Νερβάλ, μάλιστα δὲ καὶ ἀραβικὸν τι χειρόγραφον, ὅπερ εὗρομεν ἐν Βηρυτῷ, καὶ ὅπερ πιθανῶς παρέχει κατὰ πρῶτον ἀκριβῆ ἰδέαν περὶ τοῦ ἐν λόγῳ θρησκειύματος.

Περὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ θρησκειύματος.

Ἀρχηγὸς τῆς νεωτάτης ταύτης θρησκείας θεωρεῖται ὁ Χάκεμ ὁ ἐπικαλούμενος Βιέμου (αὐτεξούσιος), υἱὸς τοῦ Ἀζίζ Βιλλάχ, ἐκ τῆς δυναστείας τῶν Φατιμιτῶν, καὶ ἑγγονος τοῦ Μοζεελδίν, θεμελιωτοῦ τοῦ Καῖρου, καλὶφης Αἰγύπτου καὶ Συρίας, ἀκμάσας τὸ 1000 ἔτος ἀπὸ Χριστοῦ. Ἦν δὲ ὁ ἰσχυρότερος καὶ ἐνδοξώτερος ἡγεμὼν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, πεποικισμένος ἐκ φύσεως διὰ τινων προτερημάτων, ὅπως παραστήσῃ ἐν τῷ κόσμῳ τοιοῦτο δρᾶμα. Ἀσχολούμενος δὲ περὶ τὴν ἀστρολογίαν, ἀνήγειρεν ἀστεροσκοπεῖον κατὰ τὸ ὄρος Μοκατάμ τοῦ Καῖρου, ὅπερ καὶ σώζεται, καὶ ὅπου ἐφοῖτα καὶ διενυκτέ-

ρευε μετ' ἀλλάλου δούλου· διό οἱ μὴ αὐτὸν ὡς θεὸν πιστεύοντες, θεωροῦσι μάγον. Θελήσας δὲ ἵνα καὶ ζῶν ἐτι λατρευθῇ ὡς θεὸς παρὰ τῶν ὑπηκόων, εὗρεν ἀντίπραξιν παρὰ τῶν ἰσχυρῶν καὶ τῆς ἰδίας ἀδελφῆς, ἥτις ἐδολοφόνησεν αὐτὸν διὰ τινος Ἰωσήφ. Μετὰ θάνατον τὸ πτώμα αὐτοῦ ἐγένετο ἄφικτον, ἐκτὸς τοῦ ὄνου καὶ τῶν ἐπτά χιτῶνων, εὐρεθέντων ἐν τῷ τόπῳ τοῦ φόνου. Μετὰ δὲ δεκαεξέτη ἀπὸ τῆς ἀφάνισως, οἱ κάτοικοι τοῦ Καΐρου ἔλεγον ὅτι ἔζη· ἀλλὰ τοῦτο προῆλθεν ἐκ τῆς ἐμφάνισως ὁμοίων αὐτῷ ἀγυρτῶν, ὡς τοῦ Σεροῦτ, Σικίν καὶ λοιπῶν. Κατὰ τοὺς Κόπτας, λαβὼν συγγνώμην παρὰ τοῦ Χριστοῦ διὰ τὰ ἀσεβήματα καὶ μεταμελησάμενος, ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἔρημον τοῦ Ἀμμωνος, ὅπου ἐβίωσε πολλὰ ἔτη. Κατὰ δὲ τοὺς Δρούζους, μὴ θανόντων ἐκ τῶν ξιφοκυπημάτων ἔζησε πολλὰ ἔτη· ἀλλὰ βραχυθελὴς τὸν θρόνον, μετέβη εἰς τὴν ἔρημον ὅπου ἐσχημάτισε διδασκαλίαν, ἣν κατόπιν ἐδημοσίευσεν ὁ μαθητὴς αὐοῦτ Χάμζα. Ὁ Χάμζα, ἵνα ἐλκύσῃ κατ' ἀρχὰς τὰ πνεύματα, περιποιήσατο Χριστιανούς καὶ Ἰουδαίους, καὶ συνεκρότησεν Οἴκους Σορίας, ἐνθα διδάσκαλοι δημοσία ὑπεστήριζον τὴν θεότητα αὐτοῦ· ἀλλὰ μόλις τότε 30,000 κάτοικοι τοῦ Καΐρου ἠσπάσαντο τὸ νέον δόγμα, ὅπου καὶ σώζονται τὰ εἰρήπια τῆς μοσχίας αὐτοῦ, τρεῖς αἰῶνας βασιλείαν κτισθείσας. Παρὰ τῶν πηλίκων Ἀσιαρλόγων καλεῖται Σκαμπερίλ, θεωρούμενος ἄλλος Νέρων διὰ τε ἄλλα κακουργήματα καὶ τὴν τοῦ Καΐρου πυρπόλησιν. Ἐν τῷ οὐρανῷ καλεῖται Ἀλβάρ (αἰώνιος), ἔχων διαφορούς ὑπουργούς, καὶ ἐνεσαρκώθη δεκάκις. Τὴν δὲ ἡγεμονίαν αὐτοῦ κτεκτήσατο ὁ περίφημος καλίφης τῆς Βαβυλώνος Ὁμάρ. Τοιοῦτος ἐν συντόμῳ ὁ θεμελιωτὴς τοῦ ἔθνους καὶ τοῦ θρησκευματος τῶν Δρούζων.

Περὶ τοῦ ἔθνους τῶν Δρούζων.

Ἡ ἀρχὴ τοῦ ἔθνους τούτου ἐστὶ σύγχρονος καὶ τῇ θρησκείᾳ αὐτοῦ, ἥτοι ἀπὸ τοῦ δεκάτου αἰῶνος μετὰ Χριστόν. Δρούζοι δὲ ὠνομάσθησαν ἢ ἀπὸ τινος ἀποστόλου Δουρζῆ, ἢ ἀπὸ τῶν ἀραβικῶν λέξεων ἐνδερᾶζ, ἐνδερᾶτζ, δηλουσῶν εἴσοδον, ἢ ἐκ τοῦ δάρκς, ἰέδρος, ἥτοι μαθητῆς· ὥστε Δρούζος κυρίως σημαίνει ὁπαδός, καὶ οὕτω καλοῦνται ἀπὸ τοῦ μέσου αἰῶνος. Μετὰ τὸν θάνατον δὲ τοῦ ἀρχηγοῦ οἱ ὁπαδοὶ αὐτοῦ διωχθέντες ἐκ Καΐρου, κατέφυγον εἰς τὸ Λιβάνιον ὄρος, ὅπου ἐσχημάτισαν τὸ ἔθνος τοῦτο. Κατὰ δὲ Σασην, ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τύρου ἐπολέμησε τὰς ἐπὶ τοῦ Ἀντιλιβάνου ἀραβικὰς φυλάς· αὗται ἐπὶ Ἰουδαίων ἐκαλοῦντο Ἰτουραῖοι, νομάδες καὶ πωργοδύται, οἵτινες πολεμηθέντες ὑπὸ Ἀριστοβούλου, περιελήφθησαν ἐπ' ὀλίγον ἐν τῷ πολιτικῷ καὶ θρησκευτικῷ συνδέ-

σμῳ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ· εἶτα αὖθις ἀνεξάρτητοι γενόμενοι, ἐτράπησαν ἐπὶ τὸν συνήθη ληστρικὸν βίον, καὶ περιωρίσθησαν ὑπὸ τοῦ Πομπηίου· τέλος δ' ἐπεκλήθησαν Δρούζοι. Ἐν δὲ τοῖς διπλωματικοῖς ἐγγράφοις τοῦ Ἑρβίου τετάρτου καὶ τοῦ Λοδοβίκου δεκάτου τετάρτου ἀναφέρεται ὁ μέγας αὐτῶν ἐμίρης Φακκαρδίν, ζητήσας παρὰ τῇ αὐλῇ τῶν Μεδίκων τὴν συνδρομὴν τῆς Εὐρώπης κατὰ τῶν Τούρκων, ἐπὶ τῇ βάσει παραδόσεως, ὅτι οἱ Δρούζοι κατὰγονται ἐκ τινων σταυροφόρων ἵπποτῶν· διότι λέγεται, ὅτι οἱ ἱππῶται Ναῖται, οἱ ἐπὶ δύο αἰῶνας κάτοχοι τοῦ Λιβάνου, ἐπὶ τῇ προθέσει τοῦ δεσπόσαι διαφόρων φυλῶν καὶ θρησκειῶν, ἐμόρφωσαν πρῶτοι τὸ δρουζικὸν σύστημα, ὅπερ εἶτα διευτυπώθη διὰ τοπικῶν ἐθίμων. Κατὰ συνέπειαν δὲ αἱ εἰς τὸ σύστημα τῶν Ναϊτῶν εἰσαχθεῖσαι ἀνατολικαὶ ἰδέαι παρέσχον κεφάλαια αἰρέσεως, ἅτινα ἐν Εὐρώπῃ ἀπετέλεσαν τὴν Φραμμασονίαν, κληροδότημα τῆς διδασκαλίας τῶν Ναϊτῶν· καὶ διὰ τοῦτο οἱ Δρούζοι ὁμιλοῦσι περὶ τῶν ἐν Εὐρώπῃ ὁμοθρήσκων, καὶ μάλιστα τῶν κατὰ τὰ ὄρη τῆς Σκωτίας (Τσέμπελ-ἐλ-Σκούζια), ἐννοοῦντες τοὺς Σκώτους, καὶ τοὺς ἀντιστήγους τῶν Ναϊτῶν Ἑρυθροσταύρους. Ἐκ τῆς παραδόσεως δὲ ταύτης ὠφελοῦμενοι οἱ Ἄγγλοι, περιποιῶνται τοὺς Δρούζους, ὧν πρόγονοί τινες κατέφυγον εἰς Σκωτίαν, ἀμειψόμενοι πρὸς τοὺς Πάλλους, οἵτινες προστατεύουσι τοὺς Μαρωνίτας καὶ Γραικοκαθολικούς. Ἄλλοι θεωροῦσιν αὐτοὺς ἱσμηλίτας, ὧν αἵρεσις οἱ τρομεροὶ Δολοφόνοι, ἄλλοι Πυθαγορείους ἢ Ἑσσηνίους, καὶ ἄλλοι Γνωστικούς. Τὸ πιθανώτερον δὲ, ὅτι οὗτοι εἰσὶν οἱ Φραμμασῶνοι τῆς Ἀνατολῆς, διαιρούμενοι εἰς δύο τάξεις, τοὺς Ἀκκάλ, ἥτοι τοὺς γινώσκοντας, ἀναλογοῦντας πρὸς τοὺς λογίους τῆς Κίνας, καὶ τοὺς Ζέχελ, ἥτοι τοὺς ἀμαθεῖς.

Οἱ Δρούζοι ζῶντες ἐπὶ τοῦ Λιβάνου καὶ Ἀντιλιβάνου, ἀντέστησαν ἐπὶ πολὺ κατὰ τῶν Τούρκων, ὄντες ἄνδρες καὶ πολεμικοὶ, καὶ μάλιστα οἱ τοῦ Χαυράν, διακρινόμενοι διὰ τὸ ἄγριον καὶ ἀρπακτικόν. Ἐπὶ Ἀμουράτου τρίτου ἀναφέρεται (1585) ἡγεμὼν τις αὐτῶν ὀνομαζόμενος Μάν-Ὀγλ, ὅστις ἔκτισε φρούριον τι ἐν Παλμύρᾳ, ὡς διηγέται ὁ Φριδερίκος Χοέφερ· τότε δὲ ἐγένοντο τὸ πρῶτον φόρου ὑποτελεῖς τοῖς Τούρκοις, καὶ νῦν δὲ στρατολογοῦνται ὑπὸ τῆς τουρκικῆς Κυβερνήσεως. Τὸ δὲ 1842 ἔλαβον ἴδιον ἐθνάρχην, ὄντα ἀρχιερέα καὶ ἐδρεύοντα ἐν τῇ πόλει Ἑλ-Μούτνα. Καὶ κατὰ μὲν Σασην ὑπολογίζονται 120,000, ὧν 40,000 εἰσὶν ἱκανοὶ εἰς τὸ ὀπλοφορεῖν, κατὰ δὲ Λενομάν οἱ πάντες 75,000, ὃ καὶ πιθανώτερον. Καὶ ἄλλοτε μὲν διήγαγον εἰρηνικῶς πρὸς τοὺς Χριστιανούς· ἀλλὰ πρὸ τινων ἐτῶν μισοῦσιν αὐτοὺς, ὡς περιποιούμενοι

καὶ διεγειρόμενοι ὑπὸ τῶν Τούρκων διὰ λόγους πολιτικούς· ἐσχάτως δὲ (1860) ὑποκινήθητε παρὰ τοῦ πρωθυπουργοῦ Φουὰτ πασᾶ, μετὰ τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ ἐπραξαν ἀνηκούστους θηριωδίας κατὰ τῶν Χριστιανῶν, ὧν κατέστρεψαν 50,000 περίπου ἐν Δαμασκῷ καὶ ἀλλαχοῦ· διὸ ἐξωρίσθησαν πάντῃ ἐκ τοῦ Λιβάνου, ὅπου ἐσχηματίσθη χριστιανικὴ δι-οίκησις.

Περὶ τῆς θρησκείας τῶν Δρούζων.

Τὰ βιβλία τῶν Δρούζων ἦσαν ἄλλοτε ἀπόκρυφα ἀπὸ τῶν ξένων, διότι ἐκρύπτοντο ἐπιμελῶς ἐν ταῖς οἰκίαις καὶ τοῖς νοοῖς· ἐπὶ δὲ τῶν μεταξὺ αὐτῶν, τῶν Τούρκων ἢ Μαρωνιτῶν πολέμων, κατωρθώθη σύνοψις πολλῶν χειρογράφων εἰς σχηματισμὸν ἰδέας τινὸς περὶ τοῦ δόγματος, ἀλλὰ παρήχθη ποι-κιλομυθία ἀντιθέτων πραγματειῶν· καὶ γὰρ δὲ εἶδον ἐν τε Πτολεμαίῳ καὶ Βηρυτῷ ἀραβικά τινα χειρό-γραφα παρὰ Χριστιανοῖς, πραγματευόμενα περὶ τῆς θρησκείας ταύτης. Ὁ δὲ Νερβὰλ μαθὼν τὰ περὶ αὐ-τῆς παρὰ Δρούζου σέχου τοῦ Λιβάνου, ἂν τοῦτο ἦτο δυνατόν, φρονεῖ ὅτι ἀνεκάλυψε τὸ ζητούμενον, ὥς ἐκτίθῃσιν ἐν τῇ ἐξῆς κατηχήσει.

Κατήχησις τῶν Δρούζων.

Ἐρ. Δρούζος εἶ; Ἀπ. Μάλιστα, τῇ ἀγωγῇ τοῦ παντοδύναμου ἡμῶν κυρίου.

Ἐρ. Τί ἐστὶ Δρούζος; Ἀπ. Ὁ τὸν νόμον γράφας καὶ τὸν Πλάστην λατρεύσας.

Ἐρ. Τί διέταξεν ὑμῖν ὁ Πλάστης; Ἀπ. Τὴν φι-λαλήθειαν, τὴν ἐπιμέλειαν τῆς λατρείας αὐτοῦ καὶ τὴν τῶν ἐπτά ὑποχρεώσεων.

Ἐρ. Τίνα εἰσὶ τὰ δυσχερῆ καθήκοντα, ἀφ' ὧν ὁ Κύριος ὑμῶν ἀπήλλαξεν ὑμᾶς, καὶ ἅτινα κατήργησε, καὶ πῶς γινώσκετε, ὅτι ἐστὲ ἀληθῆς Δρούζος; Ἀπ. Ἀπέχοντες παντὸς ἀθεμίτου, καὶ πράττοντες πᾶν θεμιτόν.

Ἐρ. Τί ἐστὶ θεμιτόν καὶ τί ἀθέμιτον; Ἀπ. Θε-μιτόν ἐστὶ τὸ ἀνῆκον τῇ ἱερατείᾳ καὶ τῇ γεωργίᾳ, καὶ ἀθέμιτον τὸ ἀνῆκον τῇ κοσμικῇ ἐξουσίᾳ καὶ τοῖς ἀρνησιθρησκόις.

Ἐρ. Πότε καὶ πῶς ἐνεφανίσθη παντοδύναμος ὁ Κύριος ἡμῶν; Ἀπ. Τὸ 400 ἔτος ἀπὸ Μωάμεθ. Ἐ-φφημίσθη δὲ τότε ὡς ἐκ Μωάμεθ καταγόμενος, ἵνα κρύψῃ τὴν θεϊότητα αὐτοῦ.

Ἐρ. Καὶ διατί ἤθελε νὰ κρύψῃ τὴν θεϊότητα αὐ-τοῦ; Ἀπ. Διότι ἡ λατρεία αὐτοῦ ἦν παρημελημένη καὶ οἱ ὀπαδοὶ λίαν εὐάριθμοι.

Ἐρ. Πότε ἐνεφανίσθη διακηρύττων τὴν θεϊότητα αὐτοῦ; Ἀπ. Τὸ 408 ἔτος.

Ἐρ. Πόσον διέμεινεν οὕτω; Ἀπ. Ἀκέραιον τὸ 408 ἔτος· εἴτα τὸ 409 ἠφανίσθη, διότι ἦν ἔτος ἐλέθριον.

Κατόπιν ἀνεφάνη ἀρχὴ τοῦ 410, καὶ διέμεινεν ὅλον τὸ 411· καὶ τέλος, ἀρχὴ τοῦ 412 ἐγένετο ἄφαντος, καὶ ἐλεύσεται τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως.

Ἐρ. Τί ἐστὶν ἡμέρα τῆς κρίσεως; Ἀπ. Ἐστὶν ἡ ἡμέρα καθ' ἣν ὁ Πλάστης παρουσιασθήσεται ὑπὸ μορφὴν ἀνθρώπου καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τοῦ κόσμου διὰ τε τῆς δυνάμεως καὶ τοῦ ξίφους.

Ἐρ. Πότε τοῦτο γενήσεται; Ἀπ. Τοῦτο ἄγνω-στον, ἀλλ' ἀγγελοθήσεται διὰ σημείων.

Ἐρ. Τίνα ἔσονται τὰ σημεῖα ταῦτα; Ἀπ. Ὅταν οἱ βασιλεῖς ἀλλάξωσι, καὶ οἱ Χριστιανοὶ νικῶσι τοὺς Μουσουλμάνους.

Ἐρ. Ἐν τίνι μηνὶ γενήσεται τοῦτο; Ἀπ. Κατὰ τὴν σελήνην Δγεμάζ ἢ Ρατζὰδ, κατὰ τοὺς ὑπολο-γισμοὺς τῆς ἐγίρας.

Ἐρ. Πῶς ὁ Θεὸς κυβερνήσει τοὺς λαοὺς καὶ τοὺς βασιλεῖς; Ἀπ. Δηλωθήσεται διὰ τῆς δυνάμεως καὶ τοῦ ξίφους, καὶ ἀφαιρέσει πάντων τὴν ζωὴν.

Ἐρ. Καὶ μετὰ θάνατον τί συμβήσεται; Ἀπ. Ἀ-ναγεννηθήσονται τῇ ἐντολῇ τοῦ Παντοδύναμου, ὅς-τις διατάξει αὐτοὺς ὅ,τι αὐτῷ ἀρεστόν.

Ἐρ. Πῶς προσενεχθήσεται αὐτοῖς; Ἀπ. Διαίρε-θήσονται εἰς τέσσαρα μέρη, ἥτοι τοὺς Χριστιανοὺς, τοὺς Ἰουδαίους, τοὺς ἀρνησιθρησκούς καὶ τοὺς ἀλη-θεῖς λάτραις τοῦ Θεοῦ.

Ἐρ. Καὶ πῶς διαίρεθήσεται ἑκάστη τῶν αἱρέσεων τούτων; Ἀπ. Ἐκ τῶν Χριστιανῶν γεννηθήσονται αἱ αἱρέσεις τῶν Νεσαίρε (1) καὶ τῶν Μετουαλῆ· ἐκ τῶν Ἰουδαίων οἱ Τούρκοι. Ἀρνησιθρησκοὶ δὲ εἰσὶν οἱ ἐγ-καταλιπόντες τὴν πίστιν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

Ἐρ. Τίνα ἀμοιβὴν ἀποδώσει ὁ Θεὸς τοῖς λάτραις τῆς ἐνάτης αὐτοῦ; Ἀπ. Ἀποδώσει αὐτοῖς τὴν αὐ-τοκρατορίαν, τὴν βασιλείαν, τὴν ὑπερτάτην ἐξου-σίαν, τὰ ἀγαθὰ, τὸν χρυσὸν, τὸν ἄργυρον, καὶ δια-τελέσουσιν ἐν τῷ κόσμῳ ἡγεμόνες, σατράπαι καὶ σουλτάνοι.

Ἐρ. Καὶ οἱ ἀρνησιθρησκοὶ; Ἀπ. Ἡ ποινὴ αὐτῶν ἔσται φρικώδης. Συνίσταται δὲ εἰς τοῦτο, ὅτι ἐν τῇ ἀποπείρᾳ τοῦ φαγεῖν ἢ πιεῖν, τὰ τρόφιμα ἔσον-ται πικρά. Προσέτι περιπεσοῦνται εἰς δουλείαν καὶ σκληροτάτους μόχθους παρὰ τοῖς ἀληθινοῖς λά-τραις τοῦ Θεοῦ. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι καὶ Χριστιανοὶ ὑπο-στήσονται τὰς αὐτὰς βασάνους, ἀλλὰ πολὺ ἐλα-φροτέρως.

Ἐρ. Ποσάκις ὁ Κύριος ἡμῶν ἐπαρουσιάσθη ἐν σχήματι ἀνθρώπου; Ἀπ. Δέκα φορές, στάσεις κα-λουμένας, καὶ ἀλληλοδιαδόχως ὑπὸ τὰ ἐξῆς ὀνόματα, Ἀλῆ, Μπάρ, Ἀλία, Μάαλλα, Κάισμ, Μάας, Ἀζίζ, Ἀμπαζακαρία, Μανιοῦρ καὶ Χάκεμ.

(1) Οἱ Νεσαίρις (Ναζωραῖοι) ἢ Ἀναρῆ, καὶ οἱ Μετουαλῆ, εἰσὶ λαοὶ τοῦ Λιβάνου ἐν ταῖς ἐπαρχίαις Τριπόλεως καὶ Σιδῶνος.

Ἐρ. Ποῦ ἔλαβε χώραν ἡ πρώτη στάσις, ἡ τοῦ Ἀλῆ; Ἀπ. Ἐν τινὶ πόλει τῆς Ἰνδίας, τοῦνομα Ροχίν-μα-Τοχίν.

Ἐρ. Ποσάκις ἐπεφάνη ὁ Χάμζα καὶ πῶς ὠνομάσθη ἐν ἐκάστῃ ἐμφανίσει; Ἀπ. Ἐπεφάνη ἐπτάκις ἀπὸ Ἀδάμ μέχρι τοῦ προφήτου Σαμὺδ. Ἐν τῷ αἰῶνι τοῦ Ἀδάμ ἐκαλεῖτο Χατνίλ· ἐν τῷ τοῦ Νῶε, Πυθαγόρας· Δαβὶδ ἐκαλεῖτο ἐπὶ Ἀβραάμ· ἐπὶ Μωϋσέως ὠνομάσθη Χαΐθ καὶ ἐπὶ Ἰησοῦ ἐκλήθη ὁ ἀληθὺς Μεσσίας καὶ ὁ ἀληθὺς Ἀάζαρος· ἐπὶ Μωάμεθ ὠνομάσθη Σαλμάν καὶ Φαρζί, καὶ ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Σαῦ ἔλαβε τὸ ὄνομα Σαλέχ.

Ἐρ. Εἰπέ μοι τὴν ἐτυμολογίαν τοῦ ὀνόματος Δρουζοῦ; Ἀπ. Τοῦτο τὸ ὄνομα παράγεται ἀπὸ τῆς υποταγῆς ἡμῶν τῷ Χάκεμ κατ' ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ὅστις Χάκεμ ἐστὶν ὁ κύριος ἡμῶν Μωάμεθ, υἱὸς τοῦ Ἰσραήλ, ὅστις ἐπεφάνη αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ· καὶ κατὰ τὴν ἐμφάνισιν αὐτοῦ, οἱ Δρουζοὶ ἀκολουθοῦντες τὰς ἐντολάς αὐτοῦ, εἰσῆλθον ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ, καὶ ἐκ τούτου ἐκλήθησαν Δρουζοὶ· διότι ἡ ἀραβικὴ λέξις ἐνδεράζ, ἡ ἐνδαράδζ, ἐστὶ ταυτόσημος τοῦ δαρχάχ, ἕπερ δηλοῖ εἰσόδον. Τοῦτο σημαίνει, ὅτι ὁ Δρουζὸς ἔγραψε τὸν νόμον, ἐμβάτευσας καὶ εἰσδύσας ὑπὸ τὴν διαταγὴν τοῦ Χάκεμ. Ἄλλην δὲ ἐτυμολογίαν εὐρίσκουμεν, γράφοντες τὸ Δρουζὸς δι' ἐνὸς σ' τότε παράγεται ἐκ τοῦ δάρας, ἱερός, μαθητῆς, ὃ δηλοῖ, ὅτι ὁ Δρουζὸς ἐσπούδασε τὰ βιβλία τοῦ Χάμζα, καὶ ἐλάτρευσε τὸν Παντοδύναμον ὡς πρέπει.

Ἐρ. Τίνα σκοπὸν ἔχομεν λατρεύοντες τὸ Εὐαγγέλιον; Ἀπ. Μάθετε, ὅτι διὰ τούτου προτιθέμεθα, ἵνα μεγαλύνωμεν τὸ ὄνομα ἐκεῖνου, ὅστις ἡγέρθη τῇ διαταγῇ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅστις ἐστὶν ὁ Χάμζα· διότι οὗτος ἀπήγγειλε τὸ Εὐαγγέλιον. Προσέτι ὁφείλομεν, ἵνα εἰς τὰ ὅμματα παντὸς ἔθνους ἀναγνωρίζωμεν τὴν πίστιν αὐτοῦ. Τέλος πιστεύομεν τὸ Εὐαγγέλιον, διότι τοῦτο τὸ βιβλίον βραβεύεται ἐπὶ τῆς θείας σοφίας, καὶ περιέχει ἐναργεῖ δείγματα τῆς ἀληθοῦς λατρείας.

Ἐρ. Διὰ τί ἀπορρίπτομεν πᾶν ἄλλο βιβλίον, ἐκτὸς τοῦ Κορανίου, λόγου γινόμενου ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ; Ἀπ. Διότι ἔχομεν ἀνάγκην ἵνα μὴ γνωρίζωμεθα τί πρεσβεύομεν, διαβιούντες ἐν μέσῳ τῶν ὁπαδῶν τοῦ Ἰσλαμισμού. Διὸν λοιπὸν ἵνα ἀναγνωρίζωμεν τὸ βιβλίον τοῦ Μωάμεθ· καὶ, ἵνα μὴ κακοποιηθῶμεν, παραδέχθημεν πάσας τὰς μουσουλμανικὰς τελετάς, ὡς καὶ τὴν περὶ τῶν τεθνεώτων προσευχὴν καὶ ταῦτα πάντα γίνονται μόνον κατὰ τὸ φαινόμενον, ἵνα διατελῶμεν ἄγνωστοι.

Ἐρ. Τί δὲ λέγομεν περὶ τῶν μαρτύρων ἐκεῖνων, οἱ οἱ Χριστιανοὶ τοσοῦτον ἐγκωμιάζουσι τὴν καρτερίαν καὶ τὸ πολυάριθμον; Ἀπ. Λέγομεν ὅτι ὁ Χάμζα

οὐδόλως ἀνεγνώρισεν αὐτοὺς, ἠδὲ κήθησεν καὶ ἐβεβαιώθησαν παρὰ πάντων τῶν ἱστορικῶν.

Ἐρ. Ἀλλ' ἂν οἱ Χριστιανοὶ εἴπωσιν ἡμῖν ὅτι ἡ πίστις αὐτῶν οὐδόλως ἐστὶν ἀμφίβολος, διότι σιτηρίζεται ἐπὶ ἀποδείξεων ἰσχυροτέρων καὶ ἀμεσοτέρων ἢ ὁ λόγος τοῦ Χάμζα, τί ἀποκρινόμεθα, καὶ πῶς παραδέχθημεν τὸ ἀλάνθαστον τοῦ Χάμζα, τὴν στήλην ταύτην τῆς ἀληθείας, ἐξ ἧς εἴη σωτηρία ἐφ' ἡμῶν; Ἀπ. Διὰ τῆς ὁμολογίας, ἣν αὐτὸς ἔδωκεν ἐξ ἑαυτοῦ λέγων ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῆς ἐντολῆς καὶ τῆς ὑπερασπίσεως· «Εἰμὶ τὸ πρῶτον τῶν πλασμάτων τοῦ Θεοῦ, εἰμὶ ἡ φωνὴ καὶ ἔκφανσις αὐτοῦ· κατέχω τὴν σοφίαν, κατ' ἐντολὴν τοῦ αὐτοῦ· εἰμὶ ὁ πύργος καὶ ὁ κτιστὸς οἶκος· εἰμὶ ὁ κύριος τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως· εἰμὶ ἐκεῖνος, ὅστις ἡχῆσω τὴν σάλπιγγα· εἰμὶ ὁ γενικὸς ἀρχηγὸς τοῦ ἱερατείου, ὁ κύριος τῆς χάριτος, ὁ ἀνδρυτὴς καὶ καταστροφεὺς τοῦ δικαίου· εἰμὶ ὁ βασιλεὺς τοῦ κόσμου, ὁ καταστροφεὺς τῶν δύο μαρτυριῶν· εἰμὶ τὸ καταβιβρῶσκον πῦρ.»

Ἐρ. Ἐν τίνι συνίσταται ἡ ἀληθὺς θρησκεία τῶν Δρουζῶν ἱερέων; Ἀπ. Αὕτη ἐστὶν ὁ ἀντίπους πάσης πίστεως τῶν ἄλλων ἐθνῶν ἢ φυλῶν· καὶ πᾶν ὅστις ὑπάρχει ἀσεβὲς παρὰ τοῖς ἄλλοις, ἡμεῖς πιστεύομεν τοῦτο, ὡς ἐλέχθη ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῆς διακηρύξεως καὶ παραγγελίας.

Ἐρ. Ἀλλ' ἂν τις ἄνθρωπος ἤρχεται γνωρίσαι τὴν ἀγίαν ἡμῶν λατρείαν, πιστεῦσαι καὶ συμμορφωθῆναι αὐτῇ, σωθήσεται; Ἀπ. Οὐδέποτε· ἡ πόλὴ ἐκλείσθη, τὸ ἔργον τετέλεσται, ἡ γραφὴ ἐξημβλύθη· καὶ μετὰ θάνατον ἡ ψυχὴ αὐτοῦ μεταβαίνει, ἵνα ἐνωθῇ μετὰ τοῦ πρώτου ἔθνους καὶ τῆς πρώτης θρησκείας αὐτοῦ.

Ἐρ. Πότε ἐπλάσθησαν ἅπασαι αἱ ψυχαί; Ἀπ. Ἐπλάσθησαν μετὰ τὸν ἀρχιερέα Χάμζα, υἱὸν τοῦ Ἀλῆ. Μετὰ τοῦτον ὁ Θεὸς ἔπλασεν ἐκ φωτὸς πάντα τὰ πνεύματα, ἅτινα εἰσὶν ἡριθμημένα, καὶ μῆτε ἐλαττωθήσονται μῆτε αὐξηθήσονται μέχρι τέλους τῶν αἰώνων.

Ἐρ. Ἡ σεβαστὴ ἡμῶν θρησκεία παραδέχεται τὴν σωτηρίαν τῶν γυναικῶν; Ἀπ. Ἀναμφιβόλως· διότι ὁ Κύριος ἡμῶν ἔγραψε κεφάλαιόν τι περὶ τῶν γυναικῶν, καὶ αὗται ὑπακούουσιν εὐθὺς, ὡς γίνεται μνεῖα ἐν τῇ ἐπιστολῇ του περὶ γυναικῶν καὶ κορασιῶν νόμου.

Ἐρ. Τί λέγομεν περὶ τῶν λοιπῶν ἐθνῶν, βεβαιούντων ὅτι λατρεύουσι τὸν Κύριον, τὸν πλάσαντα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν; Ἀπ. Καὶ ἂν εἴπωσι τοῦτο, ἔσται ὑπόκρισις· καὶ ἂν πραγματικῶς λατρεύουσιν αὐτὸν, μὴ ἀναγνωρίζοντες δὲ, ὅτι ὁ Κύριος ἐστὶν αὐτὸς ὁ Χάκεμ, ἡ λατρεία αὐτῶν ἐστὶν ἱεροσυλία.

Ἐρ. Τίνες εἰσὶν ἐκ τῶν ἀρχαίων, οἵτινες ἐδίδαξαν

τὴν σοφίαν τοῦ Κυρίου πρὸς τοὺς ἰδρυτὰς τῆς πίστεως ἡμῶν; Ἀπ. Εἰσὶ τρεῖς, ὧν ὀνόματα, Χάμζα, Ἰσμαήλ καὶ Βέχα-Ἐδδίν.

Ἐρ. Εἰς πόσα μέρη διαιρεῖται ἡ σοφία; Ἀπ. Εἰς πέντε μέρη· τούτων δύο ἀνήκουσι τῇ θρησκείᾳ καὶ δύο τῇ φύσει. Τὸ πέμπτον μέρος, τὸ καὶ μείζον πάντων, οὐ διαιρεῖται. Αὕτη ἐστὶν ἡ ἀληθὴς σοφία, ἡ τοῦ ἔρωτος καὶ ἡ τοῦ Θεοῦ.

Ἐρ. Πῶς γνωρίζομεν ὅτι ὁ δεῖνα ἄνθρωπος ἐστὶν ἡμέτερος ἀδελφός, ἀκριβὲς φύλαξ τῆς ἀληθοῦς λατρείας, ἂν συναντήσωμεν αὐτὸν καθ' ὁδὸν, ἢ πλησιάσῃ ἡμᾶς θεωρούμενος καὶ λεγόμενος Δροῦζος; Ἀπ. Ἰδοὺ μετὰ τὰς συνήθεις προσαγορεύσεις λέγομεν πρὸς αὐτόν. «Σπείρουσιν ἐν τῇ πατρίδι σου κόκκον μυροθαλάνου (ἀχλίλεζ, φυτὸν συμβολικόν). Ἄν ἀποκριθῇ, «Μάλιστα σπείρουσιν αὐτὸν ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν πιστευόντων,» τότε ἐξετάζομεν αὐτὸν περὶ τῆς πίστεως ἡμῶν· ἂν ἀπαντήσῃ ὀρθῶς, ἐστὶν ἡμέτερος συμπατριώτης· ἂν μὴ, ἐστὶ ξένος.

Ἐρ. Τίνες εἰσὶν οἱ πατέρες τῆς ἡμετέρας θρησκείας; Ἀπ. Εἰσὶν οἱ προφῆται τοῦ Χάκεμ, ἦτοι Χάμψα, Ἰσμαήλ, Μωάμεθ, καὶ Καλιμέ, Ἀβού-ελ-Ρεῖρ, Βέχα-Ἐδδίν.

Ἐρ. Οἱ ἀμαθεῖς Δροῦζοι ἔχουσι τὴν σωτηρίαν ἢ θέσιν παρὰ τῷ Χάκεμ, ὅταν ἀποθηνήσκουσιν ἐν τῇ καταστάσει ταύτῃ τῆς ἀμαθείας; Ἀπ. Οὐδόλως· ὑπάρχει δι' αὐτοὺς σωτηρία· διατελέσουσιν ἐν αἵσυχῃ καὶ δουλείᾳ παρὰ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν μέχρι αἰῶνος αἰώνων.

Ἐρ. Τί ἐστὶ Δουμάσσα; Ἀπ. Ἐστὶν Ἀδάμ ὁ πρῶτος, ἐστὶν ὁ Ἀρχαυούρχ, ὁ Ἑρμῆς, ὁ Ἐδρίς, ὁ Ἰωάννης, ὁ Ἰσμαήλ, υἱὸς τοῦ Μωάμεθ-ελ-Ταῦμι· καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τοῦ Μωάμεθ, υἱοῦ τοῦ Ἀβδαλλάχ ἐκαλεῖτο Ἐλμεκδάδ.

Ἐρ. Τί ἐστὶ τὸ ἀρχαῖον καὶ τί τὸ αἰώνιον; Ἀπ. Τὸ ἀρχαῖον ἐστὶν ὁ Χάμζα, καὶ τὸ αἰώνιον ἡ ψυχὴ, ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ.

Ἐρ. Τίνα εἰσὶ τὰ στηρίγματα τῆς σοφίας; Ἀπ. Οἱ τρεῖς ἱεροκήρυκες.

Ἐρ. Τίνες εἰσὶν οὗτοι; Ὁ Ἰωάννης, Μάρκος καὶ Ματθαῖος.

Ἐρ. Πόσον χρόνον ἐκήρυξαν; Ἀπ. Ἐῖκοσιν ἐν ἑτῇ, ἕκαστος ἐκήρυξεν ἑπτὰ.

Ἐρ. Τί εἰσὶ τὰ ἐν Αἰγύπτῳ κτίρια, ἅτινα καλοῦνται πυραμίδες; Ἀπ. Αἱ πυραμίδες αὗται ἰδρύθησαν ὑπὸ τοῦ Παντοδυνάμου ἐπὶ σκοπῷ πλήρους σοφίας, ὃν συνέλαβεν ἐν τῇ προνοίᾳ αὐτοῦ.

Ἐρ. Τίς δὲ οὗτος ὁ πλήρης σοφίας σκοπός; Ἀπ. ἵνα τοποθετήσῃ καὶ προφυλάξῃ ἐκεῖ μέχρις ἡμέρας τῆς κρίσεως, καθ' ἣν ἔσεται ἡ δευτέρα αὐτοῦ παρουσία, τὰς χοδζέτες καὶ τὰς ἐξοφλήσεις, αἱ ἡθεῖα αὐτοῦ χεῖρ ἔλαβε παρὰ πάντων τῶν πλασμάτων.

Ἐρ. Διατί ἐπεφάνη ἐν ἐκάστῳ νέφ νόμος; Ἀπ. ἵνα ἀνυψώσῃ τοὺς ὁπαδοὺς τῆς ἀληθοῦς αὐτοῦ λατρείας, ὅπως ἐνισχυθῶσι, καταμάθωσιν, ὅτι οὗτος ἐστὶν ὁ μεταβάλλων κατ' ἀρέσκειαν τὴν δικαιοσύνην, καὶ μὴ πιστευὼν ἄλλον, ἐκτὸς ἐκείνου.

Ἐρ. Πῶς αἱ ψυχαὶ ἐπιστρέφουσιν ἐν τοῖς ἰδίοις σώμασιν; Ἀπ. Ὅσάκις θνήσκῃ ἄνθρωπος τις, γεννᾶται ἄλλος, καὶ ἐκ τούτου διατηρεῖται ὁ κόσμος.

Ἐρ. Πῶς ὀνομάζουσι τοὺς Μουσουλμάνους; Ἀπ. Κατάβασιν (ἐλ-τανζιλ).

Ἐρ. Καὶ τοὺς Χριστιανούς; Ἑρμηνείαν (ἐλ-τακσίλ). Αἱ δύο αὗται ἐπωνυμίαι σημαίνουσι, διὰ τοὺς μὲν, ὅτι ἡρμήνευσαν τὸν λόγον τοῦ Εὐαγγελίου, διὰ τοὺς δὲ, ὅτι διέδωκαν ἕτι τὸ κοράνιον κατέβη ἐξ οὐρανοῦ.

Ἐρ. Τίς ἦν ἡ θέλησις τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς συστάσεως τῶν πνευμάτων καὶ τῶν ἀγγέλων, τῶν κατὰ δειχθέντων ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς σοφίας τοῦ Χάμζα;

Ἀπ. Τὰ πνεύματα καὶ οἱ δαίμονες εἰσὶν ὡς τῶν ἀνθρώπων οἱ μὴ ὑπακούσαντες τὴν πρόσκλησιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν, τοῦ Χάκεμ. Οἱ διάβολοι εἰσὶ πνεύματα ἀπέναντι τῶν ἐχόντων σώματα. Οἱ δὲ ἀγγελοὶ εἰσὶν ἀληθεῖς λάτραι τοῦ Θεοῦ, οἱ ὑπακούσαντες εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ Χάκεμ, ὅστις ἐστὶν ὁ Κύριος· ὁ λατρευθεὶς καθ' ἀπάσας τὰς περιόδους τοῦ χρόνου.

Ἐρ. Τίνες δ' εἰσὶν αἱ περίοδοι τοῦ χρόνου; Ἀπ. Αὗται εἰσὶν αἱ δικαιοσύναι τῶν προφητῶν τῶν ἀλληλοδιαδόχως ἀναφανέντων, καὶ οἱ ἄνθρωποι τοῦ αἰῶνος, καθ' ὃν ἔζων, ἀνέδειξαν τοιοῦτους, τὸν Ἀδάμ, Νῶε, Ἀβραάμ, Μωϋσῆν, Ἰησοῦν, Μωάμεθ, Σαῖδ. Πάντες δ' οὗτοι οἱ προφῆται εἰσὶ μία καὶ ἡ αὐτὴ ψυχὴ, διαβαίνουσα ἀπὸ σώματος εἰς σῶμα, καὶ αὕτη ἡ ψυχὴ, ἥτις ἐστὶν ὁ δαίμων ὁ κατάρτος φύλαξ, Ἐβν-Τερμάχ, ἐστὶν ὡσαύτως Ἀδάμ ὁ παρήμερος, ὃν ὁ Θεὸς ἀπέβηκε τοῦ περὶ τοῦ αἵματος, ἦτοι ἀγέρεσε τὴν γνῶσιν τῆς ἐνότητος αὐτοῦ.

Ἐρ. Τίς ἦν ἡ θέσις τοῦ δαίμονος παρὰ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν; Ἀπ. Ἦν προσφιλές αὐτῷ· ἀλλ' ἐγένετο ἀλαζὼν καὶ ἠρνήθη ὑπακοῦσαι τῷ ὑπουργῷ Χάμζα· τότε ὁ Θεὸς κατηράσθη καὶ ἐδίωξεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ παραδείσου.

Ἐρ. Τίνες εἰσὶν οἱ ἀρχάγγελοι οἱ φέροντες τὸν θρόνον τοῦ Κυρίου ἡμῶν; Ἀπ. Εἰσὶν οἱ ἐξῆς πρῶτοντες· Γαβριήλ, ὅστις ἐστὶν ὁ Χάμζα· Μιχαήλ, ὅστις ἐστὶν ὁ δευτερός ἀδελφός. Ἐσραφὶλ-Σαλαμέ-Ἐβν-Ἄβδ-ἐλ-ουάχαδ. Ἐζραὶλ-Βέχα Ἐδδίν. Μετατροῦν-Ἀλῆ Ἐβν-Ἀχμέτ. Οὗτοι εἰσὶν οἱ πέντε ὑπουργοί, ὧν τὰ ὀνόματα· ἐλ-Σαβέα (πρόεδρος), ἐλ-Κάνι (ἀντιπρόεδρος), ἐλ-Ἀζασσάδ (τὸ σῶμα), ἐλ-Ράτχ (τὸ ἀνοιγμα) καὶ ὁ Φχιάλ (ἵππεύς).

Ἐρ. Τίνες εἰσὶν αἱ τέσσαρες γυναῖκες; Ἀπ. Ἀλ-

ται καλοῦνται· Ἰσμαήλ, Σαλάμε, Ἀλῆ, καὶ εἰσὶν, Ἐλ-Κελμέ (ὁ λόγος), Ἐλ-Νάφς (ἡ ψυχὴ), Βέχα-Ἐδδιν (ἡ λαμπρότης τῆς θρησκείας), Ὀμμ-ἐλ-ρχεῖρ (ἡ μήτηρ τοῦ ἀγαθοῦ).

Ἐρ. Τί ἐστὶ τὸ Εὐαγγέλιον, ὅπερ ἔχουσιν οἱ Χριστιανοί, καὶ τί λέγομεν ἡμεῖς περὶ τούτου; Ἀπ. Τὸ Εὐαγγέλιον πράγματι ἐξῆλθεν ἐκ στόματος τοῦ Κυρίου τοῦ Μεσίου, ὅστις ἦν Σαλμάν-ἐλ-Φαρσί ἐν τῷ αἰῶνι τοῦ Μωάμεθ, ὅστις Μεσσίας ἐστὶν ὁ Χάμζα, υἱὸς τοῦ Ἀλῆ. Ὁ ψευδὴς Μεσσίας ἐστὶν ὁ γεννηθεὶς ἐκ τῆς Μαρίας, διότι οὗτος ἐστὶν υἱὸς τοῦ Ἰωσήφ.

Ἐρ. Ποῦ ἦτο ὁ ἀληθὴς Μεσσίας, ὅτε ὁ ψευδὴς ἦν μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ; Ἀπ. Ἦν μεταξὺ αὐτῶν. Ἐδίδασκε τὸ Εὐαγγέλιον· ἐδίδε μαθήματα πρὸς τὸν Μεσσίαν, τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωσήφ, καὶ ἔλεγεν αὐτῷ· «πρᾶξον οὕτω καὶ οὕτω,» συμφῶνως τῇ Χριστιανικῇ θρησκείᾳ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Ἰωσήφ ὑπήκουεν αὐτῷ. Ἐν τούτοις οἱ Ἰουδαῖοι λαβόντες μῖσος κατὰ τοῦ ψευδοῦς Μεσίου, ἐσταύρωσαν αὐτόν.

Ἐρ. Τί συνέβη μετὰ τὴν σταύρωσιν αὐτοῦ; Ἀπ. Ἔθεσαν αὐτὸν ἐν τῷ τάφῳ. Ὁ ἀληθὴς Μεσσίας ἐφθασεν, ἔκλεψε τὸ σῶμα ἐκ τοῦ τάφου, καὶ ἐθαψεν αὐτὸ ἐν τῷ κήπῳ· εἰτα διέδωκεν ὅτι ὁ Μεσσίας ἀνέστη.

Ἐρ. Διατί ὁ ἀληθὴς Μεσσίας προσηνέχθη αὐτῷ; Ἀπ. Ἰνα στηρίξη καὶ μᾶλλον ἐνίσχυση τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν.

Ἐρ. Καὶ διατί ἐβοήθει τὴν αἵρεσιν; Ἀπ. Ἰνα κρύπτονται οἱ Δρουζοὶ ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς θρησκείας τοῦ Μεσίου, καὶ μὴ γνωρίζωνται ὡς Δρουζοί.

Ἐρ. Τίς ἐστὶν ὁ ἐξεληθὼν ἐκ τοῦ τάφου καὶ μεταβὰς πρὸς τοὺς μαθητὰς τῶν θυρῶν κεκλεισμένων; Ἀπ. Ὁ ἀληθὴς Μεσσίας ὁ μὴ θνήσκων ποτὲ, καὶ ὅστις ἐστὶν ὁ Χάμζα.

Ἐρ. Πῶς οἱ Χριστιανοὶ οὐκ ἐγένοντο Δρουζοί; Ἀπ. Διότι οὕτως ἠθέλησεν ὁ Θεός.

Ἐρ. Ἀλλὰ πῶς ὁ Θεὸς ὑποφέρει τὸ κακὸν καὶ τὴν αἵρεσιν; Ἀπ. Διότι ἔχει ἀμετάβλητον συνήθειαν, ὅπως τοὺς μὲν ἀπατᾷ, τοὺς δὲ φωτίζει, ὡς ἐλέχθη ἐν τῷ Κορανίῳ. «Τοῖς μὲν ἔδωκε τὴν σοφίαν, παρ' ἄλλων δὲ ἀφῆρσεν αὐτήν.»

Ἐρ. Καὶ διατί ὁ Χάμζα, υἱὸς τοῦ Ἀλῆ, διέταξεν ἡμῖν, ἵνα κρύπτωμεν τὴν σοφίαν καὶ μὴ γνωστοποιῶμεν αὐτήν; Ἀπ. Διότι αὕτη περιέχει τὰ μυστήρια καὶ τὰς ἀποδείξεις τοῦ Κυρίου ἡμῶν, καὶ ἀπρεπὲς ὅπως ἀποκαλύψωμεν πράγματα, ἐν οἷς ἐμπεριέχεται ἡ σωτηρία τῶν ψυχῶν καὶ ὁ βίος τῶν πνευμάτων.

Ἐρ. Ἐσμέν λοιπὸν ἐγώισται, μὴ θέλοντες, ἵνα πᾶς ὁ κόσμος σωθῇ; Ἀπ. Οὐδύλως ὑφίσταται ἐγώι-

σμός· διότι ἡ πρόσκλησις κατηργήθη, ἡ θύρα ἐκλείσθη· ὁ αἵρετικὸς ἐστὶν αἵρετικὸς, καὶ ὁ πιστὸς πιστὸς, καὶ πᾶν ἔχει ὡς δεῖ. Ἡ νηστεία ἥτις ἦν παλαιόθεν διατεταγμένη, κατηργήθη τὴν σήμερον· ἀλλ' ἂν τις νηστεύσας ἐκτὸς τοῦ διατεταγμένου χρόνου, καταβάλληται ὑπὸ τῆς ἐγκρατείας, τοῦτο ἐστὶν ἀξιεπαῖνον, διότι προσεγγίζει ἡμᾶς τῇ Θεότητι.

Ἐρ. Διατί κωλύεται ἡ ἐλεημοσύνη; Ἀπ. Παρ' ἡμῖν, μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν Δρουζῶν ὑπάρχει νόμιμος· ἀλλ' αὕτη ἐστὶν ἀμάρτημα, γινομένη πρὸς πάντα ἄλλον, καὶ ἀπρεπὲς ἵνα πράττωμεν αὐτήν.

Ἐρ. Τίνα σκοπὸν προτίθενται οἱ μοναχοί, οἵτινες σκληραγωγοῦνται; Ἀπ. Ἰνα ἀξιωθῶμεν, ἐν τῇ ἐλευσίᾳ τοῦ Χάκεμ, κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν, ὑπουργημάτων, σατραπῶν καὶ κυβερνήσεων.

ΚΩΝΣΤ. ΓΟΥΝΑΡΟΠΟΥΛΟΣ (ιατρός.)

(Ἔπεται τὸ τέλος.)

Ἡ ΚΟΜΗΣΣΑ ΠΟΤΟΣΚΗ.

(Συνέχ. Ἰδε φυλλάδ. 453.)

Οἱ δύο ἥρωες τοῦ δράματος ἀπεκδυθέντες τὴν ὀθωμανικὴν στολὴν ἐνεφανίσθησαν ἐνώπιον τοῦ ἐμποροῦ Ρλ... παιδοί, ὁ δὲ Μαρκίων ἐκαυχᾶτο διὰ τὴν τόλμην του λέγων ὅτι ἐγένετο κάτοχος μιᾶς καλλονῆς ἐξουσίας.

— Τί ἐπράξατε, παράτολμοι ἄνθρωποι; τοὺς ἠρώτησεν ὁ ἔμπορος.

— Ἠγοράσαμεν μίαν τῶν μυθευομένων Δρυτῶν, ἀπεκρίθη ὁ Μαρκίων. Ἄν τὴν ἴδῃ ἡ ἐξαδέλφη μου θὰ ζηλοτυπήσῃ ἀναμφιβόλως καὶ ὅταν τὴν φέρω εἰς τὴν Γαλλίαν, οἱ αὐλικοὶ τοῦ Ἰσ' Λοδοβίκου θέλουσι δάκνει τοὺς δακτύλους των, αἱ δὲ κυρίαι δὲν θὰ τολμῶσι νὰ τὴν πλησιάσωσι, μὴ ἐπισκιασθῶσιν ὑπὸ τοῦ κάλλους τῆς· δὲν σοὶ τὴν περιγράφω, διότι μετ' ὀλίγον θέλεις τὴν ἰδεῖ. Τὸ κατ' ἐμὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ζεὺς ἤθελεν ἐξορίσει ἀπὸ τὸν Ὀλυμπον τὰς πεφιλημένας του θεάς, ἵνα συζῇ μετ' αὐτῆς.

— Τί διάβολο! εἶναι τόσον ὠραία, ὥστε νὰ σοὺ χαλάσῃ τὸν μυαλόν;

— Ἀριστοῦργημα! Ἄν ἔξῃ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Πραξιτέλους, ἤθελε διαπλάσσει ὠραιότεραν τὴν Ἀφροδίτην του.

— Ἄφετε τοὺς πανηγυρικοὺς τῆς δούλης, εἶπεν ὁ μεσίτης καὶ μετρήσατε δεκατρεῖς χιλιάδας γρόσια νὰ στείλω νὰ τὴν φέρω, ἵνα μὴ παρέρχεται ὁ καιρὸς.

λου ἡμῶν ἀγάλλεται διὰ τὴν ἡμετέραν ἀπόφασιν. Ἡ καρδιά εὐσεβοῦς, κατὰ τὸν Σολομῶντα, ὑπάρχει ἐν χειρὶ Κυρίου καὶ αὐτὸς ἐκχέει εἰς τὰς πληγὰς τῆς τῷ ἔλαιον. Ἐν τῇ πρὸς αὐτὸν πεποιθήσει πραϋνεταὶ πᾶσα θλίψις. Εἰς τὰς μεγάλας συμφορὰς οὐδεμία ἄλλη παρηγορία, πλὴν τῆς παρηγορίας τῆς πίστεως, ἰσχύει. Εὐτυχῶς εὗρον τὸ ἀρμόδιον πρόσωπον. Νέκ ὥραία, πτωχή, πεσοῦσα εἰς χεῖρας ἀπίστου, ἥς τὸ μέλλον ἄγνωστον καὶ ἰσως οἰκτρὸν, διότι δουλεία καὶ εὐτυχῆς βίος εἶναι ἀσυμβίβαστα, προσεφέρθη εἰς ἐμὲ ἐκ προνοίας τοῦ Ἰψίστου, ἵνα ἐλλαμφθῇ ὑπὸ τοῦ φωτὸς τοῦ εὐαγγελίου, χρησιμεύσῃ παρηγορία τῶν τεθλιμμένων ἡμῶν ἡμερῶν. Ἄν δὲν ἀπωλέσθῃ ἐρχομένη καθ' ὁδὸν, αὐριον θέλω τὴν φέρεи εἰς τὴν Πρεσβείαν νὰ τὴν υἰοθετήσω δι' ὧν τῶν νομίμων τύπων.

— Ἐξάδελφέ μου, εἶπεν ἡ Κ. Γλ. . . , κατὰ καθήκον σὲ ἡγάπων ὡς συγγενῇ μου, ἥδη δὲ σὲ ἀγαπῶ καὶ σὲ τιμῶ ὡς καλὸν χριστιανὸν, τίμιον ἄνθρωπον καὶ φιλόστοργον σύζυγον. Ἐχοντα τοιαύτην ἀγαθὴν καρδίαν ὁ Θεὸς δὲν θέλει σὲ στερῆσαι τὸν νέον θησαυρὸν ὃν ἀπέκτησας. Ἡ Κιρκασία σου δὲν ἀπωλέσθῃ καὶ ἐλπίζω ταχέως νὰ τὴν ἰδῇς.

— Εἴθε! ἀπεκρίθη ὁ Μαρκίων ἀνασκιρτήσας ὡς μικρὸν παιδίον. Ἄχ! ἐξάδελφην, μοὶ φαίνεται ὅτι εὐεργετῶν τὴν πτωχὴν καὶ πολλὰ παθοῦσαν ταύτην νεάν, θέλω ἀναστήσει τὴν κόρην μου.

Ὁ Μαρκίων ἄγων τὸ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον ἔτος, δὲν ἦτο μὲν ὠραῖος, ἀλλ' εἶχε τοὺς εὐγενεῖς χαρακτῆρας τῶν ἱπποτῶν τοῦ μεσαιῶνος. Ὀφθαλμοὶ γλαυκοί, ζῶηροί, ρίς γρυπὴ, μέτωπον εὐρὺ, ἀνάστημα ὑψηλὸν καὶ εὐκαμπτον, στήθος πλατὺ καὶ προέχον ἐμαρτύρουν τὴν εὐγενὴ καταγωγὴν τοῦ ἀγαθοῦ μαρκίωνος, μὴ στερουμένου ἀνδρικῶν θελητήρων.

— Φίλτατέ μου ἐξάδελφε, ἀγαθὲ Μαρκίων, ὑπέλαβεν ἡ Κ. Γλ. . . , ἐγὼ θὰ σοὶ προσφέρω τὴν Κιρκασίαν σου.

— Σὺ, κυρία; σὺ πῶς;

— Ἐλένη, ἀνέκραξεν ἡ Κ. Γλ. . . ἐγέρθητι καὶ διὰ σημείου τῆς χειρὸς τῆς ἔνευσε πρὸς τὴν νομιζομένην παρ' αὐτοῦ Οὐγγρίδα νὰ ἐγερθῇ. — Κυρία Φρόσω, γενοῦ διερμηνεὺς εἰς τὴν νεάν, εἶπε στραφεῖσα πρὸς αὐτήν· ἰδοὺ ἡ Κιρκασία σου, ἐξάδελφε, καὶ λαβοῦσα αὐτήν ἐκ τῆς χειρὸς τὴν ἔφερεν εἰς τὸν ἐπαποροῦντα Μαρκίωνα.

Ἡ νεὰ ἐγίνωσκε μαθοῦσα παρὰ τῆς κυρίας Φρόσω τὰ πάντα, δὲν ἡγνόει τὰ περὶ τῆς τύχης τῆς καὶ ὅτι ἔπεσεν εἰς χεῖρας Χριστιανῶν, ἀλλὰ δὲν ἐγνώριζε τὸν Μαρκίωνα, διότι ὑπὸ δέους οὔτε καὶ ἠτένισε πρὸς αὐτὸν κατὰ πρόσωπον, ὅταν ἐπαρουσιάσθῃ ἐνώπιόν του εἰς τὸ Ἀβράτ-Παζάρι, ὑποθέτουσα τοῦτον ἀληθῆ Ὀθωμανὸν κωφάλαλον. Ὅταν δὲ

ἤκουσε παρὰ τῆς Κυρίας Φρόσω, ὅτι ὁ Μαρκίων εἶναι ὁ ἀγοράσας αὐτήν, μεταμφιεσθεὶς εἰς Ὀθωμανὸν, ἐπῆρε τὴν δεξιὰν αὐτοῦ καὶ τὴν κατησπάσθη. Τοῦ Μαρκίωνος ἡ χαρὰ ὑπῆρξεν ἀπερίγραπτος, ἐγέλα συγχρόνως καὶ ἐκλαιεν, ἀφοῦ μάλιστα ἔμαθε παρὰ τῆς κυρίας Γλ. . . , ὅτι ἡ Κιρκασία του ὑπῆρχε χριστιανὴ καὶ θυγάτηρ ἱερέως.

— Τέκνον μου, ἔλεγεν εἰς τὴν Κιρκασίαν, αὐριον θὰ σὲ υἰοθετήσω· αὐριον θὰ ἔχω τὴν πατρικὴν ἀδειαν νὰ σὲ ἀσπασθῶ εἰς τὸ μέτωπον. Σκληρὰ ἐξ-ἀδελφην, διατί μ' ἐθασάνισες; Ἐγὼ τὴν ἐγνώρισκα, ναὶ τὴν ἐγνώρισκα, ἀλλὰ σὺ μ' ἔκαμες νὰ διστάσω ἢ μᾶλλον νὰ πιστεύσω, ὅτι ἦτον Οὐγγρίς. Ἄ! μ' ἐθασάνισες ἀνηλεῶς!

Τὴν ἐσπέραν διήλθον ἅπαντες ἐν εὐφροσύνῃ. Ὁ Μαρκίων ἐδόξαζε τὸν Θεόν, τὸν δόντα εἰς αὐτὸν τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν πρὸς αὐτὸν ὑπόσχεσίν του. Ὁ κύριος Γλ. . . καὶ ἡ κυρία του ἐμακάριζον τὴν κόρην λυτρωθεῖσαν ἀπὸ τὰς χεῖρας ἀπίστου καὶ τυχοῦσαν τέλος τοῦ βίου ἀγαθὸν, ἡ δὲ Κυρία Φρόσω προσεδόκα ἄφθονον ἀμοιβήν.

(Ἐπεται συνέχεια.)

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΕΝ ΣΥΡΙΑ ΔΡΟΥΖΩΝ.

(Τέλος. Ἰδε φυλλάδ. 458.)

Μετὰ τὴν ἐκθεσιν ταύτην ὁ Νερβάλ ἐξακολουθεῖ τὴν περὶ τοῦ θρησκευματος ἀνάλυσιν, ὅπερ ἐθεωρήθη παρὰ τινων συγγραφέων ὡς ὑπόμνημα λίαν περιπλοκὸν τῆς ἀνθρώπινης ἰδιοτροπίας. Τινὲς σχετίζουσιν αὐτὸ μετὰ τῆς διδασκαλίας τῶν ἀρχαίων μυστηρίων. Κατ' ἄλλους ἐστὶ λείψανον τῆς ἀσιατικῆς εἰδωλολατρίας μετὰ τινων στοιχείων μωαμεθισμού δι' ἀναμορφώσεως γενομένης ὑπὸ τοῦ Χάκεμ. Κυρίως δὲ φαίνεται συγχώνευσις πασῶν τῶν θρησκειῶν καὶ τῶν προγενεστέρων φιλοσοφίῶν. Οἱ Δρούζοι πιστεύουσιν εἰς ἓνα μόνον θεόν, ἀνάλογον πρὸς τὸν τοῦ Ἐπικούρου, οὗτινος ὁ ἄνθρωπος οὐ δύναται κατανοῆσαι οὔτε τὴν οὐσίαν οὔτε τὴν δύναμιν· ὁ θεὸς δ' οὗτος ἐφάνη πολλάκις ἐπὶ τῆς γῆς ἐν μορφῇ ἀνθρώπου, καὶ ἐνεσαρκώθη τελευταῖον ἐπὶ τοῦ Χάκεμ· ἀναφανήσεται δὲ καὶ αὖθις ὑπὸ νέαν μορφήν, ὅπως ἐγκαταστήσῃ πανταχοῦ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἰδίου λαοῦ, ὅστις διαδεχθήσεται ἐν δόξῃ καὶ δυνάμει Χριστιανούς καὶ Μωαμεθανούς· καὶ τοῦτο γενήσεται ὅταν οἱ πρῶτοι θριαμβεύσωσι κατὰ τῶν

δευτέρων ἐν πάσῃ τῇ Ἀνατολῇ, ἥτοι τὸ 2000 ἔτος μετὰ Χριστόν. Ὡς σύμβολον δὲ τῆς ἐνσαρκώσεως ταύτης λατρεύουσι μόσχον. Σέβονται δὲ καὶ μαύρην τινὰ πέτρην (Χόρ), ἥτις εὗρέθη ἐπὶ τῶν νεκρῶν, οὕσα σχήματος ζώου, καὶ φερομένη ὑπὸ παντὸς Δρούζου· αἱ πέτραι αὗται διενεμήθησαν τοῖς πιστοῖς ἀπὸ τῆς πρώτης κατηχήσεως, μεταβιβαζόμεναι ἀπὸ πατρὸς εἰς υἱόν. Ἐν γένει δὲ ἡ οὐσία τῆς θρησκείας ταύτης ἐστὶν ἄγνωστος· διότι οἱ Δρούζοι ἐξωτερικῶς μὲν παραδέχονται τὴν ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν, ἰδίως δὲ λατρεύουσι τὴν ἑαυτῶν· καὶ ἐπὶ μὲν ἐμύρου τοῦ Διθέανου Μπεσίρ πολλοὶ ἐβαπτίσθησαν· ἄλλοτε πάλιν παρεδέξαντο τὸν προτεσταντισμὸν· νῦν δὲ φοιτῶσι ταῖς μοσχέαις τῶν Μωαμεθανῶν. Ἀλλὰ πάντες οἱ Δρούζοι οὐκ εἰσὶν ἐντελῶς μεμυημένοι ἐν τῇ ἑαυτῶν θρησκείᾳ.

Οἱ Δρούζοι παραδέχονται ὅτι ὁ οὐρανὸς διηνεκῶς μεριμνᾷ περὶ τῆς ἀνθρωπότητος, φρονοῦσιν ὅτι ἐν ταῖς παρεκτροπαῖς τῶν ἀνθρώπων τὸ Ἰπέρτατον Ὄν καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ γίνονται ἄνθρωποι, καὶ διὰ μέσων ἀνθρωπίνων ἐπαναφέρουσι τὴν τάξιν διὰ τοῦτο πρεσβεύουσι τὰς κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἐνσαρκώσεις. Ἰρίσταται δὲ ἐνταῦθα κατὰ βάθος ἡ χριστιανικὴ ἰδέα, μετὰ συχνοτέρας παρεμβάσεως τῆς θεότητος, ἀλλ' ἰδέα χριστιανικὴ ἄνευ Χριστοῦ· διότι οἱ Δρούζοι φρονοῦσιν, ὅτι οἱ ἀποστολοὶ παρέδωκαν τοῖς Ἰουδαίοις ψευδῆ Μεσσίαν, ὅστις καὶ ἐθυσιάσθη ἵνα κρυφθῇ ὁ ἀληθής, ἥτοι ὁ Χάμζα, ὅστις ἦν μεταξὺ τῶν μαθητῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἐλεάζαρ, καὶ ἐνέπνευσε τὴν ἑκτουὶ διάνοιαν τῷ Ἰησοῦ, υἱῷ τῆς Μαρίας· τοὺς δὲ Εὐαγγελιστὰς κάλοῦσι πόδας σοφίας. Παραδέχονται δὲ καὶ τὴν μωαμεθικὴν ἰδέαν, ἀλλ' ἄνευ Μωάμεθ, καὶ ὅτι ὁ Χάμζα ὑπὸ τὸ ὄνομα Σαλμάν-ελ-Φαρσί ἐσπείρε τὸν νέον τοῦτον λόγον. Βράδιον δὲ ἡ τελευταία ἐνσάρκωσις τοῦ Χάκεμ καὶ Χάμζα ἐγένετο εἰς συναρμολόγησιν τῶν διαφορῶν δογμάτων, τῶν ἐπτάκις ἀπὸ Ἀδάμ ἀναφανέντων, ἥτοι ἐπὶ Ἐνώχ, Νῶε, Ἀβραάμ, Μωϋσέως, Πυθαγόρου, Χριστοῦ καὶ Μωάμεθ. Αὕτη δὲ ἡ διδασκαλία στηρίζεται κατὰ βάθος ἐπὶ εἰδικῇ ἐρμηνείᾳ τῆς Γραφῆς· διότι οὐ γίνεται λόγος περὶ θεότητός τινος τῶν εἰδωλυλατρῶν, καὶ μόνον τὸ πρόσωπον τοῦ Πυθαγόρου ἀπέχει τῆς μωσαϊκῆς παραδόσεως. Διὰ τῆς συγχωρεύσεως ταύτης τῶν θρησκειῶν ἐξηγεῖται διατί οἱ Δρούζοι ἐθεωρήθησαν ὅτε μὲν Χριστιανοὶ ὅτε δὲ Μωαμεθανοί.

Οἱ Δρούζοι παραδέχονται ὁκτώ οὐράνια πρόσωπα, παρεμβαίνοντα μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἀγωνιζόμενα διὰ τε τοῦ λόγου καὶ τοῦ ξίφους. ἔχουσι δὲ καὶ ἀγγέλους τοῦ σκότους, ἐργαζομένους πάντη ἀντιθέτως. Ἐν ἑκάστη δὲ τῶν ἐπτά περιόδων, ὡς γράφουσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ κόσμου, κα-

ταφαίνεται ἐνέργεια, καθ' ἣν οἱ διαρκεῖς οὗτοι ἔχθροὶ ἀναζητοῦνται ὑπὸ τὸ ἀνθρώπινον σχῆμα καὶ διακρίνονται ἢ διὰ τῆς ὑπεροχῆς ἢ διὰ τῆς ἀπεχθείας. Οὕτως ἡ ἰδέα τοῦ κακοῦ ἔσεται ἀλληλοδι-αδόχως ὁ Ὀφίς (Ἐβλῆς)· ἐν τῇ ἐποχῇ τοῦ κατακλυσμοῦ Μεθουζέλ, ὁ βασιλεὺς τῆς πόλεως τῶν γιγάντων· Νεμρὸδ, ἐπὶ Ἀβραάμ· Φαραὼ, ἐπὶ Μωϋσέως· βράδιον Ἀντίοχος, Ἡρώδης, καὶ ἄλλοι τύραννοι, βοηθούμενοι ὑπὸ ἀποτροπαίων ὁπαδῶν, γεννηθέντων ταυτοχρόνως, ἵνα ἀντιπράττωσι κατὰ τῆς βασιλείας τοῦ Κυρίου. Κατὰ τινὰς αἱρέσεις, ἡ ἐπάνοδος αὐτῇ ὑπάγεται εἰς κύκλον χιλιετῆ, ἐπανερχόμενον δι' ἐπιρροῆς ἀστέρων ἀσφαλῶν· διὰ τοῦτο τὴν ἐποχὴν τοῦ Μωάμεθ οὐ θεωροῦσιν ὡς μεγάλην περιοδικὴν μεταβολήν· τὸ μυστικὸν δρᾶμα, ὅπερ ἀνανεοῖ ἑκάστοτε τὴν ὄψιν τοῦ κόσμου, ἐστὶν ὅτε μὲν ὁ ἀπωλῶν παρὰδεῖσος, ὅτε δὲ ὁ κατακλυσμὸς, ἄλλοτε ἡ φυγὴ τῆς Αἰγύπτου, ἄλλοτε ἡ βασιλεία τοῦ Σολομῶντος· ἡ ἀποστολὴ τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ βασιλεία τοῦ Χάκεμ, σχηματίζουσι τὰς δύο τελευταίας εἰκόνας. Ἰπὸ τὴν ἐποψιν ταύτην ὁ Μαχδι ἀναφανήσεται τὸ 2000 ἔτος.

Ἐν πάσῃ ταύτῃ τῇ διδασκαλίᾳ οὐδὲν ἀπαντᾷται ἕγχεος προπατορικῆς ἀμαρτίας· οὔτε παράδεισος διὰ τοῦ δικαίου, οὔτε κόλασις διὰ τοῦ κακοῦ ὑπάρχει· ἡ αἰοιστὴ καὶ ὁ ἀγνισμὸς λαμβάνουσι χώραν ἐπὶ τῇ γῆς δι' ἐπάνοδον τῶν ψυχῶν εἰς ἄλλα σώματα. Τὸ κάλλος, τὰ πλούτη, ἡ δύναμις, ἐδόθησαν τοῖς ἐκλεκτοῖς τοῦ θεοῦ· οἱ ἄπιστοι εἰσὶν οἱ δούλοι, οἱ ἀσθενεῖς, οἱ ἀνεκτικοί. Ἐν τοσούτῳ βίος ἀγνός ἐπαναφέρει τοὺς παρεκτραπέντας ἐν τῇ προτέρᾳ θέσει, καὶ ρίπτει ἐν αὐτῇ τὸν ἐκλεκτὸν, τὸν ἐκ τῆς εὐτυχίας λίαν ἀλαζόνα.

Ἡ δὲ μετεμψύχωσις γίνεται, κατὰ τοὺς Δρούζους, διὰ τρόπου λίαν ἀπλοῦ. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνθρώπων ἐστὶν ὁ αὐτὸς σταθερῶς ἐπὶ τῆς γῆς· κατὰ πᾶν δευτερόλεπτον θνήσκει εἰς καὶ γεννᾶται ἕτερος· ἡ ψυχὴ, ἥτις ἀπῆλθε, καλεῖται μαγνητικῶς ἐν τῷ σχηματιζομένῳ σώματι· διὰ δὲ τῆς ἐπιρροῆς τῶν ἀστέρων κλονίζεται, κατὰ πρόνοιαν, ἡ ἀλλαγὴ αὕτη τῆς ζωῆς· ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι δὲν ἔχουσιν, ὡς τὰ οὐράνια πνεύματα, συνείδησιν τῆς μεταστάσεως. Οἱ πιστοὶ ἐν τούτοις, ὑψούμενοι διὰ τῶν νέων τρόπων τῆς μυήσεως, δύνανται κατὰ μικρὸν φθάσαι εἰς τὴν γνῶσιν καὶ ἑαυτῶν καὶ παντὸς πράγματος. Ἡ εὐδαιμονία δὲ αὕτη ἐπιφυλάσσεται διὰ τοὺς Ἀκκάλ· καὶ πάντες δὲ οἱ Δρούζοι δύνανται ὑψωθῆναι ἐν τῇ τάξει ταύτῃ διὰ τῆς παιδείας καὶ ἀρετῆς· ἀπειναντίας δὲ οἱ Ζέχελ, οἱ τὸν νόμον ἀκολουθοῦντες, μὴ ἀξιωθέντες ὁμῶς τῆς σοφίας, ἔχουσι τὸ ἀτύχημα ἵνα μεταβαίνωσιν εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν, καὶ ἐκεῖ καθιρῶσιν τὰς τῇ ὕλῃ προσκεκολλημένας ψυχὰς αὐ-

των. Ἐν τῇ ἐλεύσει δὲ τοῦ Μεσσίου οἱ μὲν Δρούζοι κατασταθῶσονται καθ' ἅπαντα τὰ βασίλεια, κυβερνήσεις καὶ κτήσεις τῆς γῆς, ἀναλόγως τῆς ἀξίας αὐτῶν· οἱ δὲ ἄλλοι λαοὶ ἔξουσιν θέσιν ὑπηρετῶν, δούλων καὶ χειρωνάκτων, καὶ ἀποτελέσουσι τὸν ὄχλον· διὰ τοῦτο οἱ Χριστιανοί, Ἰουδαῖοι, Μωαμεθανοὶ καὶ Εἰδωολάτραι ἔχουσιν θέσιν πολὺ κατωτέραν, κατ' αὐτοὺς.

Προστούτοις οἱ Ἀκάλ οὔτε ἀρετάς, οὔτε ἀμαρτίας παραδέχονται· ὁ τίμιος ἄνθρωπος οὐδεμίαν ἔχει ἀξίαν, μόνον δὲ ἀνυψοῦται ἐν τῇ κλίμακι τῶν ὄντων, ὡς ὁ κακὸς καταβιβάζεται. Δὲν πράττουσιν ἐλεημοσύνην, διότι, κατ' αὐτοὺς, ἡ ἐλεημοσύνη καταβιβάζει τὸν παραδεχόμενον αὐτήν· ἀσχοῦσιν ὅμως τὴν φιλοξενίαν ὑπὸ τὸ ὄνομα ἀνταλλαγῆς, ἐν ταύτῃ ἢ τῇ ἄλλῃ ζωῇ. Ἐχουσιν νόμον τιμωρίας· πᾶν ἀδίκημα τιμωρητέον· ἡ συγχώρησις καταβιβάζει τὸν συγχωρούμενον. Ἐκαστος ὀφείλει ἐπανορθῶσαι, ὅπερ ἔπραξε κακὸν, ὅχι ἴσως ὡς τοῦτο, ἀλλὰ διότι διὰ τῆς δυνάμεως τῶν πραγμάτων καταπεσεῖται ποτὲ ἐπ' αὐτοῦ. Ἀνατρέφονται διὰ τῆς παιδείας καὶ ὅχι διὰ τῆς ἐξουτελίσεως· δέον, ἵνα κατασταθῶσιν, ὅσον ἔνεστιν, ὅμοιοι τῷ Θεῷ. Ἡ προσευχὴ οὐχὶ ὑποχρεωτικὴ· αὕτη συντελεῖ εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ ἀμαρτήματος ἀπαλλαγὴν. Οἱ εὐγενεῖς (σερίφ) εἰσὶν ὑπόχρεοι ἵνα ἀσχολῶνται περὶ τὴν μύησιν· οἱ δὲ χωρικοὶ (σαλέμ) καθίστανται ἴσοι ἢ καὶ ὑπερότεροι, ἀνφθάσωσιν αὐτοὺς ἢ ὑπερβῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ ταύτῃ. Οἱ Δρούζοι οὐδένα ξένον παραδέχονται ἐν τῇ ἰδίᾳ κοινότητι· διότι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐδιδάχθη πρὸς αὐτοὺς διὰ τῶν ἀποστόλων (δαίς), ἀλλ' οὐ παρεδέξαντο αὐτόν· διότι εἶχον ὃν καὶ νῦν ἔχουσι νοῦν, καὶ διὰ τοῦτο οὐδεὶς πλέον γίνεται παραδεκτός· ἡ γραφὴ ἐθραύσθη, ἡ μελάνη ἐξηράνθη, ἡ βίβλος ἐκλείσθη.

Ἐμαθον δὲ καὶ τὰ ἐξῆς παρὰ διαφόρων. Οἱ Δρούζοι ἕνεκα τῆς περὶ τὸ θρησκευμα μυστικότητος φοιτῶσιν ἐν νυκτὶ τοῖς ναοῖς, οὐδὲν κόσμημα φέροντες, δις τῆς ἐβδομάδος, Πέμπτην καὶ Κυριακὴν. Καὶ πρῶτον μὲν εἰσέρχεται ἡ κατωτέρα τάξις, μετὰ δὲ ἔννοοσα τῶν ἐν χειρογράφῳ παρὰ τοῦ ἱερέως ἀναγινωσκομένων, καὶ μετὰ τὸ τέλος ἀπέρχεται· εἴτα ἐμβαίνει ἡ ἀνωτέρα τάξις, ἢ τὰ πάντα γινώσκουσα· μετὰ δὲ τὴν ἱεροπραξίαν ἐσθίουσιν ἐν τῷ ναῷ διάφορα τρογάλια, ὡς σῦκα, λεπτοκάρυα, καὶ κατόπιν διαλύονται. Ἐχουσιν ἰδίους ἀγίους· κατὰ τὸ χωρίον Ἀμπουσὴν ἐπεσεκέσθη (1868) θολωτόν τινα ναῦσκον τῶν Δρούζων· ἐν αὐτῷ ὑπάρχει ὑπόγειος ὅπῃ ἀνδρὸς χωρητικὴ· ἐπὶ τῆς στέγης φέρει ἡμισέληνον καὶ ὑπὲρ τὴν θύραν ἀραβικὴν ἐπιγραφὴν· οἱ κάτοικοι, Δρούζοι, Μωαμεθανοί, προσφέρουσι λίθον καὶ ἀνάπτουσι κανδύλιον εἰς τιμὴν τοῦ Ζαχαρίου, κοι-

νῶς Ἀμπουζηκαρία, ὡς λέγουσι· διότι καταδικασμένος ποτε ὑπὸ κακοποιῶν ἀνθρώπων, ἐκρύφθη ἐν τῇ ὁπῇ ταύτῃ καὶ ἐσώθη· εἴτα δὲ ἀπέθανεν ἐν Δαμασκῷ, ὅπου ὑπάρχει ὁ τάφος αὐτοῦ, ὡς φρονούσιν. Ἐκτὸς τοῦ μύθου τούτου καὶ κατὰ τὸ χωρίον τῆς Πτολεμαίδος Γιέρκα, τὸ ἐγγὺς Ἀμπουσῶν, ἀποδίδονται παρὰ τῶν Δρούζων τιμὰς τάφῳ τινὶ υἱοῦ ἢ φίλου τοῦ Ἰακώβ. Ὅταν δὲ φέρωσι τὸν νεκρὸν εἰς τὸν τάφον, αὐτόθι ὑψοῦσιν αὐτόν, τοῦ ἱερέως ἐρωτῶντος, ἂν ἐν τῷ βίῳ ὑπῆρξεν ἐνάρετος ἢ μὴ· καὶ εἰ μὲν ἦν, οἱ παριστάμενοι κραυγάζουσιν· ἐνάρετος, ἐνάρετος· εἰ δὲ κακὸς, ἐπικρατεῖ σιγῇ. Ἄν ἔχωσι συγχωρίους καὶ Μωαμεθανοὺς, προσποιῶνται τὸν μωαμεθισμὸν, καὶ περιτέμνονται, καὶ τοὺς νεκροὺς πλύνουσι, καὶ σήματα μωαμεθανὰ ἐπιτάφια μεταχειρίζονται εἰς ἐξαπάτησιν. Παρὰ τῶν ἄλλων λαῶν θεωροῦνται ἄθεοι καὶ εἰδωολάτραι, καὶ ὁπαδοὶ τῆς μετεμψυχώσεως· διὸ τοὺς νεκροὺς οὐ θρηνοῦσιν, ἐκτὸς τῶν γυναικῶν. Φρονοῦσι προσέτι ὅτι ὁ Θεὸς μετὰ τὴν κτίσιν τοῦ παντὸς διελύθη εἰς τὴν ἀτμοσφαιραν καὶ ἠφανίσθη, ἀντ' αὐτοῦ δ' ἔμεινε ταῦτος ὁ Χάκεμ. Διαφέρουσι τῶν λοιπῶν κατὰ τοὺς χαρακτῆρας, ὄντες ὑψηλοὶ, μᾶλλον ξανθοὶ καὶ εὐεδαῖς· εἰσὶ δὲ καὶ καθαρώτεροι, περιποιητικώτεροι, καὶ ἔχουσι ξενῶνα ἐν ἑκάστῳ χωρίῳ. Εἰσὶ λίαν ἀνδρείοι καὶ πολεμικοί· οἱ ἀνδρὸς λίαν περιφρονοῦνται διὰ μετὰ τὴν ἐκ τοῦ πολέμου ἐπάνοδον οὐ προσφέρουσιν αὐτοῖς καφὲ ἐν τῷ κοινῷ καφενεῳ, οὔτε διαλέγονται πρὸς αὐτοὺς.

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ μέχρι τοῦδε γνωστά. Ἐν τοῖς ἐξῆς δὲ καταχωρίζομεν χειρόγραφον ἀραβικὸν περὶ τῆς θρησκείας ταύτης, ὅπερ ἐχορήγησεν ἡμῖν ἐν Βηρυτῷ ὁ ἀξιότιμος ἔμπορος κύριος Νάχλης Ζαχσάν, καὶ οὗτινος τὴν μετάφρασιν ὀφείλομεν τῷ ἀξιολογωτάτῳ κυρίῳ Ἀντωνίῳ Σέλημ, διερμηνεῖ τοῦ Ἑλληνικοῦ προξενείου, καὶ ἀνδρὶ ζηλωτῇ παντὸς ὀφελίμου καὶ ἀγαθοῦ. Ἰδοὺ ἐν μεταφράσει τὰ τοῦ χειρογράφου, οὗ ἡ ἐπικεφαλὴς προστίθεται παρ' ἡμῶν.

Ἐπιστολὴ Δρούζου πρὸς τὸν ὁμόθησκον.

Ὁρκωμοσίαι.

«Ὁ δεῖνα, υἱὸς τοῦ δεῖνος, ὠρκίσθη τῷ ὑψίστῳ ἡμῶν δεσπότη Χάκεμ. Βιέρμου, τῷ δικαίῳ, κυρίῳ, λατρευομένῳ ἐν πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ, καὶ πλάστῃ τοῦ Σατανᾶ· ὠρκίσθη περὶ παντὸς τοῦ περιεχομένου ἐν τῇ βίβλῳ τοῦ Χάμζα, υἱοῦ τοῦ Χάδη, ὅστις ἐκδικεῖται διὰ τῆς σπάθης τοῦ δεσπότη ἡμῶν Χάκεμ Βιέρμου. Πᾶς δὲ ὀρκιζόμενος ψευδὴς ἐστὶ προδότης τῆς πίστεως καὶ τῶν ὑψηλῶν αὐτῆς μυστηρίων, καὶ ἄπιστος πρὸς τὸν δεσπότην τοῦ παντός, καὶ οὐ θεωρεῖται ἐκ τῶν πιστῶν αὐτοῦ. Πιχρέλαβον παρὰ τοῦ δεῖνος, υἱοῦ τοῦ δεῖνος, τὸ δεῖνα μόνον ποσὸν πράγ-

ματος, και ουδένω οφείλω αὐτῷ ὀβολόν. Ἄν δὲ τὸν ὄρκον τοῦτον ἔδωκα ψευδῶς, ἢ μετέβαλον αὐτὸν δι' ἄλλης ἐννοίας, ἀντ' ἐκείνης ἣν ἔχει ὁ ἐπιβάλλων τὸν ὄρκον, ὅπως διὰ τοῦτου οἰκοιοποιηθῶ τὰ ἀλλότρια χρήματα ἀπίστων, ἢ βλάβω ἄλλους καὶ ὠφελῶ ἑαυτόν; ἔσομαι ἀρνητὴς τοῦ λατρευομένου κυρίου Χάκεμ Βιέρμου; ἔσομαι ἐκτὸς τῆς ομάδος τοῦ Χαζούζ καὶ Μαζούζ (1) ἀρνητὴς τοῦ δεσπότη τοῦ ἡμῶν Χάκεμ Βιέρμου, Ἰσμαήλ, Χάμζα, Σαταναήλ, καὶ τῶν πέντε καὶ τῶν δέκα (ἐννοεῖ βεβαίως τοὺς πέντε ὑπουργοὺς καὶ τὰς δέκα ἐνσχυρώσεις) ἀρνητὴς τῶν δέκα ἐνσχυρώσεων τοῦ ὑψίστου δεσπότη ἡμῶν Χάκεμ Βιέρμου; ἀρνητὴς τῆς μετεμψυχώσεως; ἀπίστος πρὸς τὴν πίστιν μου, ἥτις ἐστὶ πίστις περὶ παντὸς ὅπου ἀρνοῦνται πάντα τὰ ἄλλα ἔθνη; ἔσομαι προσβολεὺς τοῦ Καρούν, Σιφιλίς, καὶ λοιπῶν φιλοσόφων καὶ κατοίκων τῆς Κίνας, ἅμα καὶ τῶν ἑκατὸν ἐξήκοντα τεσσάρων (2), καὶ τῶν εὐλαβῶν καὶ τῶν ποιμένων; καὶ ἀποβαλῶ πάντα τὰ ἀνήκοντα τῇ ἐμῇ θρησκείᾳ; καὶ ὁμολογήσω τῇ νηστείᾳ, προσευχῇ καὶ τῷ Χατζ (προσκύνημά τι τῶν Δρούζων) καὶ τῇ ἐλεημοσίᾳ, ἐν ὅλῳ ἐπτὰ, ἀπηγορευμένοις ὑπὸ τοῦ δεσπότη ἡμῶν Χάκεμ Βιέρμου. Προσέτι ὀρκίζομαι ὅτι σέβομαι καὶ ἀσπάζομαι τὴν μακρὴν πέτραν, ἥτις ὑπάρχει πρὸς τὸν παρὰ ταῖς ἀπίστοις σεβαστὸν νότον (ἐννοεῖ τὴν Μέκκαν.) Ἀρνήν. Ὁ ὄρκος δὲ οὗτος γενέσθω ἐνώπιον δέκα Δρούζων οὐλεμαδῶν Ἀκχάλ.»

Ἐπιστολὴ διδακτικὴ.

«Καταφεύγω εἰς τὸν ὑψιστον καὶ δίκαιον ἡμῶν δεσπότην, τὸν ὑπέρτατον πάντων, τὸν ἡγεμόνα ἡγεμόνων, ὃν νοῦς ἀνθρώπου οὐ δύναται κατανοῆσαι; καὶ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ὑψηλοῦ ἡμῶν δεσπότη ἱμάμου, δούλου δὲ τοῦ δεσπότη ἡμῶν Χάκεμ Βιέρμου καὶ πιστοῦ τῇ θεότητι αὐτοῦ καὶ τοῖς μυστηρίοις αὐτοῦ, καὶ ὁδηγοῦ τῆς θρησκείας; καὶ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ὑπηρετοῦ τοῦ δεδοξασμένου ἡμῶν δεσπότη, τοῦ Χάμζα, υἱοῦ Χάδη, ὅστις ἐκδικεῖται τοὺς ἀπίστους διὰ τῆς σπάθης τοῦ δεσπότη ἡμῶν καὶ τῇ ἰδίᾳ παντοδυναμίᾳ. Ἐγραψέ πρὸς πάντας τοὺς πιστοὺς, ἵνα λάθωσι γνῶσιν, πῶς δέον ἵνα συμμορφωθῶσι τῇ θρησκείᾳ. Καὶ πρῶτον παραγγέλλομεν τοῖς εἰρημένοις πιστοῖς, ὅπως φυλάττωσι τὸ μυστήριον τῆς θρησκείας, καὶ μηδενὶ ἐπιτρέψωσιν ἐκ τῶν μὴ πιστευόντων εἰς τὸν Χάκεμ καὶ τοὺς προφήτας

αὐτοῦ, ὧν τὰ ὀνόματα ἀνενέχθησαν ἐν τῷ ὄρκῳ μαθεῖν τὴν πίστιν τοῦ δεσπότη ἡμῶν οἷας δὴ ποτε θρησκείας ἂν ᾖ, μήτε ἐκ τῶν τῆς θρησκείας ἡμῶν (ἐννοεῖ τὴν τάξιν τῶν Ζέχελ.) ἢ ἀδελφοί, προσοχῇ, προσοχῇ, ἵνα μὴ μάθῃ τις τὴν θρησκείαν ἡμῶν, ἢ ὅτι λατρεύετε, μήτε τὸ ἐλάχιστον ἐννοήσῃ. Προσέχετε, προσέχετε; καὶ μετὰ τὴν προσοχὴν, ἂν ἐννοήσῃτε ὅτι ἐκ τῶν ἀπίστων τις ἔμαθε τὰς βάσεις τῆς θρησκείας ἡμῶν, ἐξοντώσατε αὐτόν; καὶ ἂν μὴ δυνηθῇτε ἐξοντώσαι, δηλητηριάσατε, ἢ δηλητηριάσατε μυστικῶς; καὶ ἐπιτρέπεται ὑμῖν πρᾶξαι κρυφίως οἷον δὴ ποτε πρᾶγμα. Καὶ προσέχετε, προσέχετε, ἵνα μὴ τις εἴπῃ ὑμῖν, ὅτι ἐστὶ πιστὸς καὶ δολώσῃτε αὐτῷ τὰ μυστήρια τῆς θρησκείας; διότι πολλοὶ προσέρχονται δολίως, ἵνα μάθωσι τὰ ἀπόκρυφα τῆς θρησκείας. Καὶ ἐγὼ συνέταξα ὑμῖν τὴν παροῦσαν ἐπιστολὴν, ἵνα μαθόντες συμμορφωθῇτε τοῖς καθήκουσιν ὑμῶν. Λάβετε αὐτὴν σπουδαίως, ἐχούσαν ὡς ἐξῆς κατ' ἐρωταπόκρισιν.»

«Ἐρ. Τί πρακτέον ὁ βουλούμενος γενέσθαι Δρούζος; Ἀπ. Ὅφειλε ἵνα καταταχθῇ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ δεσπότη ἡμῶν.»

«Ἐρ. Διὰ τίνας τοῦτο γενήσεται; Ἀπ. Διὰ τοῦ ἱμάμου.»

«Ἐρ. Πῶς ὑπαχθήσεται; Ἀπ. Πρέπει, ἵνα προσπίτῃ ἐνώπιον τῶν πιστῶν δύο ἐλόκληρα ἔτη, ὅπως δεχθῶσιν αὐτὸν ἐν αὐτοῖς καὶ καταστῇ εἰς ἐξ αὐτῶν ἅμα δὲ γενομένου δεκτοῦ, κατατάσσει αὐτὸν ὁ ἱμάμης, καὶ οὕτω θεωρεῖται εἰς ἐξ αὐτῶν καὶ συμμορφοῦται τῇ διαγωγῇ αὐτῶν.»

«Ἐρ. Διὰ τίνας γενήσεται ἡ κατάταξις; Ἀπ. Παρουσιάζεται παρὰ πάντων τῶν πιστῶν ἐνώπιον τοῦ ἱμάμου, ὅστις παραγγέλλει αὐτῷ αὐστηρὰν φύλαξιν τοῦ μυστηρίου, ὅπου πρὸς αὐτὸν ἐκμυστηρεύεται καὶ προσφέρει σῆκον (1) φαγεῖν τότε, καὶ λέγει πρὸς αὐτόν: «ὦ ἄνθρωπε, πιστεύεις, ὅτι λαμβάνεις τὴν θρησκείαν διὰ τοῦ σῆκου, καὶ μετέχεις τοῦ τάγματος τῶν πιστῶν;» Ἀπ. «Ναὶ πιστεύω.» τότε δὲ χορηγεῖ αὐτῷ τὸ Χεζάπ καὶ Μααδαδά (εἶδος περιπάτου) καὶ γίνεται εἰς ἐξ αὐτῶν.»

«Ἐρ. Τίς ἐστὶ ἡ διαγωγὴ αὐτοῦ μετὰ τὴν κατάταξιν; Ἀπ. Ὅφειλε ἵνα φέρηται μετὰ τιμιότητος, σεβασμοῦ, ὑπομονῆς καὶ μακροθυμίας, μετὰ τῶν ἀρμοδίων ἐνδυμάτων (2), μετὰ λόγων φιλοφρονητικῶν καὶ λοιπῶν, ὅπως φέρονται οἱ πιστοὶ αὐτοῦ ἀδελφοί.»

«Ἐρ. Τί πρακτέον, ὅπως γένηται καθαρὸς πιστός; Ἀπ. Γραπτέον δι' ἑαυτὸν τὴν ὑποχρεωτικὴν ὁμολογίαν (3), ἣν παραδίδει τῷ ἱμάμει.»

(1) Τὰ δύο ταῦτα πρῶτα εἰσὶ σεβαστὰ παρὰ Δρούζοις, καὶ ἐκτελεστοῦν ἐν τῷ κόσμῳ πρὸ τοῦ ψευδομεσίου αὐτῶν.

(2) Κατὰ Σαπῆν ὁ ἀριθμὸς 164 δηλοῖ πάντας τοὺς ὑπουργοὺς, ἀνωτέρους καὶ κατωτέρους, ἥτοι τὰ αἶτια, καὶ περίστησι τὴν ἱεραρχίαν τῆς θρησκευτικῆς ἐνότητος. Τὸν ἀριθμὸν δὲ τοῦτον ὑποδιαιροῦσιν εἰς Δρούζοις εἰς 99, ἥτοι τοὺς ὑπουργοὺς τῆς ἱμαμίας, εἰς 60, τοὺς ἀποστόλους (δαίς), εἰς 4, τοὺς ὑψωθέντας ὑπουργοὺς καὶ 1, τὴν περὶ ἐνότητος διδασκαλίαν τοῦ Χάκεμ.

(1) Εἶδος χριστιανικῆς μεταλήψεως, καὶ πιθανῶς ἀπομίμησις.

(2) Οἱ Ἀκχάλ φέρουσιν διάφορα ἐνδύματα ἀπὸ τῶν Ζέχελ.

(3) Αὕτη ἐστὶν ἡ ὁμολογία τῆς πίστεως βεβαίως.

« Ἐρ. Τί ἐστὶν ὑποχρεωτικὴ δολογία; Ἀπ. Ὡς
 ξῆς· « Εἰς ὄνομα τοῦ μόνου καὶ μεγάλου ἡμῶν δε-
 σπότη, τοῦ παντοδυνάμου, τοῦ μὴ γεννήσαντος,
 μὴ γεννηθέντος, μὴ πλασθέντος, καὶ μὴ ἔχοντος
 παρόμοιον· ἐγὼ δὲ δεῖνα, υἱὸς τοῦ δεινός καὶ τῆς δει-
 νος, ἀπεφάσισα ἵνα ὑποταχθῶ, ἐγὼ καὶ ἡ ψυχὴ
 μου, καὶ ἡ σὰρξ μου, καὶ τὰ ὑπάρχοντά μου, ἡ σύ-
 ζυγος καὶ τὰ τέκνα μου, καὶ τὰ κτήματά μου, καὶ
 οὐ τις κατέχει ἡ δεξιὰ μου καὶ ἡ ἀριστερά μου,
 τῷ δεσπότη καὶ ὑψηλῷ κυρίῳ Χάκεμ Βιέμρου, ἡγε-
 μόνι ἡγεμόνων, ὑπερτάτῳ πάντων, παντοδυνάμῳ
 καὶ δημιουργῷ τοῦ παντός· καὶ παρεδόθην πρὸς αὐ-
 τόν, καὶ ὑπεσχέθην αὐτῷ, καὶ ὡμολόγησα, ἵνα αὐ-
 τὸς καὶ μόνος ἡ καταφυγὴ μου· καὶ ὁμολογῶ ἐνώ-
 πιον τῶν ἀδελφῶν μου, καὶ τοῦ δεσπότη μου ἱμά-
 μου, ὅτι ἡννήθην πάσας τὰς θρησκείας καὶ τὰ πάν-
 τα· καὶ ἀπαρέσκομαι παντὸς ἐναντίου τῇ βουλήσει
 τῆς θεότητος, καὶ ὁμολογῶ, ὅτι ἐν τῷ οὐρανῷ ὑπάρ-
 χει θεὸς λατρευόμενος, καὶ ἐν τῇ γῇ ἱμάμης, ὁ Ὑ-
 ψιστος δεσπότης καὶ παντοκράτωρ ἡμῶν κύριος Χά-
 κεμ Βιέμρου, ὅστις ἐστὶν ἡ ἐλπίς μου, καταφυγὴ
 μου καὶ σκέπη μου· καὶ ἀποστρέφομαι, καὶ ἀπο-
 βάλλω, καὶ ἀρνοῦμαι ὅ,τι ἀντίκειται τῇ λατρείᾳ,
 τῇ ὑπηρεσίᾳ καὶ τῇ πρὸς αὐτὸν ὑποταγῇ· καὶ συν-
 ἔταξα δι' ἑμαυτὸν τὸ παρὸν ὑποχρεωτικὸν ἔγγρα-
 φον, μετὰ φρενῶν σαφῶν, μετὰ πάσης τῆς θελήσεως
 καὶ προαρέσεως, ἀνευ βίας καὶ σκοπτοῦ τινος· πρὸς
 τούτοις ὡμολόγησα εἰς τὰς ἐνσαρκώσεις, καὶ εἰς
 τοὺς πέντε, καὶ εἰς τοὺς ἀληθινούς τῆς πίστεως
 προφήτας, τοὺς πιστεύοντας τῷ δεσπότη ἡμῶν Χά-
 κεμ Βιέμρου. Ἐγένετο τῇ δεῖνᾳ τοῦ δεινός μηνὸς
 καὶ δεινός ἔτους ἐκ τοῦ ἔτους τοῦ δεσπότη ἡμῶν
 καὶ τοῦ δούλου αὐτοῦ Χάμζα, Ἰμπν-Ἀλῆ, Ἰμπν-Ἀχ-
 μέτ, Χάδη, ὅστις ἐκδικεῖται τοὺς ἀπίστους διὰ τῆς
 σπάθης τοῦ δεσπότη ἡμῶν, καὶ τῆς ἰδίας παντο-
 δυναμίας, μὴ ὄντος ἄλλου λατρευομένου θεοῦ. »

« Ἐρ. Πῶς συναντᾶται τοῖς ἀνθρώποις καὶ πῶς
 ἀποκρίνεται τῷ προσαγορεύοντι; Ἀπ. Διὰ τῆς ὑπο-
 μνηστικῆς καὶ τοῦ βηχήματος· διότι τὸ βήχημα ἐπὶ
 μὲν τοῦ πιστοῦ ἐστὶν εὐλογία, ἐπὶ δὲ τοῦ ἀπίστου
 κατάρα· διὰ τοὺς Μετεβελίς πεντήκοντα βηχήματα·
 διὰ τοὺς Τούρκους τέσσαράκοντα· διὰ τοὺς Χριστιαν-
 οὺς τριάκοντα· διὰ τοὺς Ἑβραίους εἴκοσι ποιητέον,
 καὶ διὰ τοὺς λοιποὺς ὅσα ἂν θέλῃ ὁ πιστός· διότι
 τὸ βήχημα διὰ τοὺς ἀπίστους ἐστὶ κατάρα. Πρὸς
 δὲ τὰς γυναῖκας προσφωνητέον· « μίχ, ἔχ, οὐεννάβι,
 ἐλκερίμ· » καὶ τοῦτό ἐστὶν ἀντὶ τοῦ πρὸς ἄνδρας
 βηχήματος· διότι τὸ βήχημα ἀπρεπὲς διὰ τὰς γυ-
 ναῖκας, ἐννοεῖται δὲ τότε παρὰ τῶν ἀπίστων, ὅτι
 ἐστὶ σημεῖον ἡμῶν πρὸς ἀλλήλους. »

« Ἐρ. Ἐρωτώμενοι περὶ τῆς θρησκείας, πῶς ἀπο-
 κρινόμεθα; Ἀπ. Κατὰ τὴν διαταγὴν τοῦ δεσπότη

ἡμῶν, δεόν, ἵνα προσποιηθῶμεν περὶ τῆς θρησκείας
 ἀναλόγως τῶν ἐρωτώντων, πρὸς τοὺς χριστιανούς,
 χριστιανὸς, πρὸς τοὺς μωαμεθανούς μωαμεθανὸς καὶ
 καθεξῆς· διότι ὁ δεσπότης ἡμῶν Χάκεμ λέγει· « Ἀ-
 κολουθήσατε τὴν θρησκείαν, ἣτις ἐπικρατεῖ καὶ νικᾷ
 ὑμᾶς, ἀλλὰ φυλάξατέ με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν. »

« Ἐρ. Πῶς δυνάμεθα προσποιηθῆναι κατὰ τὴν λα-
 τρείαν τὸν χριστιανὸν ἢ μωαμεθανόν, ἐνθ' διὰ τοῦ
 δοθέντος ὑποχρεωτικοῦ ἔγγραφου ὁμολογοῦμεν, ὅτι
 μόνον τὸν δεσπότην ἡμῶν λατρεύομεν; Ἀπ. Τοῦτο
 πράττομεν κατ' ἐπιφάνειαν καὶ ὅχι ἐνδοθεν, ὡς εἴ-
 πεν ὁ δεσπότης ἡμῶν· « φυλάξατέ με ἐν τῇ καρδίᾳ
 ὑμῶν· » προσθέσας καὶ τὸ παράδειγμα τοῦτο· « ὁ
 φέρων ἐνδυμα λευκὸν, μαῦρον ἢ ἐρυθροῦν, σὰρκα ἔχει
 τὴν αὐτὴν, εἴτε ὑγιαίνων, εἴτε πάσχων· τὸ δὲ ἐνδύμα
 οὐδόλως βλάπτει, οὔτε μεταβάλλει τὸ χρῶμα τῆς
 σαρκός. Καὶ αἱ λοιπαὶ θρησκείαι εἰσὶν ὅμοιαι τῷ ἐν-
 δύματι· ἡ θρησκεία ὑμῶν ἐστὶν ἡ σὰρξ, φυλάξατε
 αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ, καὶ ἐνδύθητε ὅ,τι συμφέρει τῇ
 θρησκείᾳ· ἀκολουθήσατε αὐτοὺς, προσποιήθητε τὸ
 θρησκευτικὸν ἐκεῖνο χάριν ἡσυχίας. »

« Ἐρ. Προσκαλούμενοι δὲ τῇ προσευχῇ τοῦ ξένου
 ἐκείνου θεητικῆς φύσεως, τί πράττομεν; Ἀπ. Οὐδὲν
 κώλυμα ὑπάρχει, προσποιήθητε. »

« Ἐρ. Καὶ πῶς δυνάμεθα ὁμολογῆσαι μετὰ τῶν
 μωαμεθανῶν τῷ Μωάμεθ, καὶ μαρτυρεῖται, ὅτι ἐστὶν
 ὑπερτατός πάντων τῶν προφητῶν, καὶ τοῦ κόσμου,
 καὶ πάντων τῶν ὄντων; Καὶ ὁ Μωάμεθ οὗτός ἐστι
 προφήτης; Ἀπ. Οὐδόλως· διότι ὁ προφήτης ἡμῶν
 Χάκεμ Βιέμρου οὐκ ἔχει τέκνον, οὗτ' ἐγεννήθη, ἀλλ'
 ἐστὶ δημιουργὸς τοῦ παντός· ὁ δὲ Μωάμεθ οὗτος
 κατάγεται ἐκ τῆς φυλῆς Κορές, ἔχει πατέρα ὀνομα-
 ζόμενον Ἀπτάλλα, καὶ θυγατέρα καλουμένην Φάτ-
 μα, ὑπανδρευθεῖσαν τὸν Ἀλῆ Ἰμπν-Ἀβιταλίπ. Καὶ
 ἡμεῖς ὁμολογοῦμεν κατ' ἐπιφάνειαν ὅτι ἐστὶ προ-
 φήτης, μόνον εἰς προσποίησιν καὶ χολακείαν τῶν ὀ-
 παδῶν αὐτοῦ· ἰδίᾳ δὲ ὁμολογοῦμεν ὅτι ἐστὶ δαίμων,
 πίθηκος, υἱὸς μοιχαλίδος· διότι ἐπέτρεψε τὰ ἀπηγο-
 ρευμένα, καὶ ἔπραξε πάντα τὰ κακουργήματα καὶ
 αἰσχουρήματα· ἐπέτρεψε τὴν μοιχείαν· ἐπέτρεψε
 τὴν ἐν τῷ φανερῷ συνουσίαν καὶ τὴν ἀρσενικοποιίαν,
 διότι λέγει ἐν τῷ Κορανίῳ· « Ἡ πιστὴ φυλὴ ἐστὶ
 προτιμότερα τῆς ἀπίστου, καὶ ὁ πιστὸς ἄρρην προ-
 τιμότερος τοῦ ἀπίστου. » Ἐκ τούτου ἐξάγεται, ὅτι
 ἐπέτρεψε καταδήλως τὴν συνεύρεσιν ἀρρένων τε καὶ
 θηλέων· καὶ διὰ τοῦτο κατηράσθη αὐτοῦ ὁ δεσπότης
 ἡμῶν Χάκεμ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας καὶ και-
 ρούς· ὁ δὲ πιστὸς ὁμολογεῖ τὰ τοιαῦτα, ὅπερ οὐ
 βλάπτει, ὡς εἴρηται. »

« Ἐρ. Καὶ διατί κηρύττομεν (ἀπὸ τοῦ μινὰρ ἐν-
 νοεῖ) τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τοὶ δαίμονες, πίθηκος,
 καὶ υἱὸς μοιχαλίδος; Ἀπ. Κηρύττομεν τὰ ὀνόμα

τοῦ Μωάμεθ, ἐννοοῦντες τὸν δεσπότην ἡμῶν Μπε-
χουδίν.»

« Ἐρ. Τί ὑποστήσεται ἡ ἄπιστος φυλὴ, ὅταν ἔλθῃ
ὁ ὑψίστος ἡμῶν δεσπότης καὶ ἡγεμὼν τῶν ἡγεμό-
νων; Ἀπ. Οἱ προύχοντες τῆς φυλῆς ταύτης, μετὰ
στήθους βεβαμμένους καὶ ἐν θέσει ποταπῇ ὑπηρετή-
σουσιν ὡς σκύλοι, λαμβάνοντες ἐτησίως παρὰ τοῦ
δεσπότη τοῦ εἰκοσι φλωρία χρυσᾶ· οὗτοι δὲ εἰπὶν οἱ ὀ-
νομαζόμενοι παρὰ τῆς φυλῆς τοῦ Μωάμεθ Ἑβραῖοι
καὶ Χριστιανοί.»

« Ἐρ. Τί ὁμολογητέον περὶ τοῦ Χριστοῦ, ἔστι
Θεὸς καὶ Προφήτης; Ἀπ. Ὁ Χριστὸς οὐκ ἔστι οὔτε
Θεὸς οὔτε Προφήτης, ἀλλ' ἄνθρωπος πεπαιδευμέ-
νος, εὐγλωττος, διδάσκαλος ἐν τῇ θρησκείᾳ καὶ τοῖς
θαύμασι, καὶ διὰ τῆς παιδείας ἐσχημάτισε φυλὴν,
καὶ ὡκειοποιήσατο ὅσα ἀνῆκον τῷ δεσπότη Χάκεμ·
διότι ὡκειοποιήσατο ὅσα εἶπον ὁ Μάρκος, Ματθαῖος,
Λουκᾶς καὶ Ἰωάννης· καὶ διὰ τῆς εὐγλωττίας αὐτοῦ
ἐσχημάτισε φυλὴν ἣν δὲ καὶ φίλος τοῦ Μωάμεθ.»

« Ἐρ. Τίνες εἰσὶν οἱ τέσσαρες, οὗς προσέipes; Ἀπ.
Τέσσαρες εἰσὶν οἱ παρὰ τῷ δεσπότη ἡμῶν γραμμα-
τεῖς, οἵτινες ἔγραφον, καὶ συνέταξαν πᾶν χρειαζόμε-
νον, ὁ δὲ Χριστὸς οἰκειοποιήσας τοὺς βιβλίον αὐτῶν,
κατέστησαν αὐτοὺς εὐαγγελιστάς· καὶ ὅσα ὡκειο-
ποιήσατο, ἀνῆκον τῷ δεσπότη ἡμῶν· ἀλλ' ἡ φυλὴ
τοῦ Χριστοῦ ἠρησθήσεται τινος φράσεως.»

« Ἐρ. Καὶ τί ὑποστήσεται ἡ φυλὴ τοῦ Χριστοῦ,
ὅταν ἐξετασθῶσι παρὰ τοῦ δεσπότη ἡμῶν; Ἀπ.
Ἔσονται ἐν ἀξιοδοκίᾳ καταστάσει· διότι προσαρ-
τήσει μόλυβδον κατὰ τὴν ἀριστερὰν χειρίδα καὶ ἔ-
σονται γυμνοὶ, ἀνυπόδητοι, μετακομίζοντες ἐπὶ τῆς
ράχως ξύλα διὰ τοὺς κλιθάνους καὶ τοὺς λουτρῶ-
νας· ἐν τοῖς ὧτιός δὲ ἐκάστου ἔσεται προσηρημέ-
νος κρίκος ἐκ μαύρης ὑέλου, ἵνα οὗτος καίῃ τὸ θέ-
ρος ὡς πῦρ, καὶ τὸν χειμῶνα καταψύχῃ αὐτὸν ὡς
χιών· ὁ δὲ μισθὸς ἐκάστου ἔσεται κατ' ἔτος φλωρία
τεσσαράκοντα.»

« Ἐρ. Καὶ οἱ Μουτεβελίς, φυλὴ τοῦ Ἀλῆ, πῶς
θεωρηθήσονται παρ' ἡμῶν, καὶ ὁ προφήτης αὐτῶν
ἔστι προφήτης ἢ ὄχι; Ἀπ. Ὁ Ἀλῆς ἦν ἐν τῷ ἰδίῳ
κράτει ἀσελγής, καὶ ἐν τῇ ἑαυτοῦ φυλῇ κατηραμέ-
νος, καὶ πῶς ἔξιστιν ἵνα ᾖ προφήτης;»

« Ἐρ. Τί ὑποστήσεται ἡ φυλὴ αὐτοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ
τῆς κρίσεως; Ἀπ. Ἔσονται ὡς ὄνοι, καὶ ἐπιβήσον-
ται αὐτῶν οἱ γραμματεῖς τοῦ δεσπότη ἡμῶν· ὁ δὲ
προφήτης αὐτῶν ἀνήκει τοῖς φίλοις τοῦ Μωάμεθ.»

« Ἐρ. Καὶ ὁ Μωῦσῃς, υἱὸς Ἀμράν, ἔστι προφήτης,
ἢ ὄχι, τί ὁμολογήσωμεν περὶ τούτου; Ἀπ. Ὁ Μωῦ-
σῃς ἔστιν ἄνθρωπος νοήμων καὶ συνετός, φωτίσας
τὴν ἑαυτοῦ φυλὴν διὰ τῆς εὐφυΐας αὐτοῦ· διότι ἀ-
ναβάνων ἐπὶ τὸ ὄρος, ἔγραψεν αὐτόθι ὅ,τι ᾔθελε,
καὶ ἔλεγε τοῖς Ἰουδαίοις. «Εἶδον τὸν πλάστην, καὶ

εἶπέ μοι τὰ γεγραμμένα.» καὶ διὰ τοῦ μέσου τοῦ
τοῦ ἐσχημάτισεν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ φυλὴν·
οὐκ ἔστι δὲ προφήτης, οὔτε ἀνήκει ἡμῖν· καὶ
Μωάμεθ καὶ ὁ Χριστὸς συνιστῶσιν αὐτόν· ἔστι δὲ
ἄνθρωπος νοήμων καὶ συνετός· διὸ ἐπιτρέπεται ἵνα
καταρασθῶμεν τῆς φυλῆς αὐτοῦ ἥσαν τῶν λοιπῶν·
διότι οὗτος καὶ ἡ φυλὴ αὐτοῦ οὐ πιστεύουσι τὸν
δεσπότην ἡμῶν.»

« Ἐρ. Καὶ τί ὑποστήσεται ἡ φυλὴ αὐτοῦ μετὰ
τὴν κρίσιν; Ἀπ. Ἦττον τῶν λοιπῶν, διότι ὁ ὑψί-
στος καὶ δεδοξασμένος ἡμῶν δεσπότης ἔξει αὐτοὺς
παρ' ἑαυτῷ ὡς γραμματεῖς ἀνευ μισθοῦ, οἵτινες
ἔσονται γυμνοὶ· καὶ ὁ δεσπότης ἡμῶν ἐνεφανίσθη
ἐπὶ τοῦ Σινᾶ ὡς ἀγωγεὺς χιλίων καμήλων, ὧν μίαν
ὠνόμασεν Ἑβραῖον, ἥτοι ἐκ τῆς φυλῆς ταύτης· τοῦ
Μωῦσέως, καὶ ἐπέτρεψεν ἡμῖν ἵνα τρώγωμεν αὐ-
τήν· καὶ ἐπειδὴ οἱ Ἑβραῖοι ἠξιώθησαν αὐτὸν ἰδεῖν,
οὐχ ὑποστήσονται δεινὰ ὥσπερ οἱ ἄλλοι.»

« Ἐρ. Καὶ οἱ ὀπαδοὶ τῶν λοιπῶν θρησκειμάτων,
ὡς οἱ λατρεύοντες τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην, καὶ λοι-
πά, τί ὑποστήσονται; Ἀπ. Οὗτοι ὁμοιάζουσι τῶν
χόρτων, ἅτινα ξηραίνονται μετὰ θάνατον αἱ ψυ-
χαὶ αὐτῶν ἀναφέρονται ἐπὶ τὸν ἀέρα, καὶ οὐκ ἔ-
χουσιν ἡμέραν κρίσεως.»

« Ἐρ. Κατέδειξας ἡμῖν πάντα τὰ θρησκευματα,
καὶ οὐκ ἐξηγήσας τι περὶ τοῦ δεσπότη ἡμῶν Χά-
κεμ Βιέμερ, οὔτε τίνος ἀξιώθησόμεθα ἡμεῖς; Ἀπ.
Μάχης γενομένης μεταξὺ τοῦ δημιουργοῦ τῶν ὄν-
των καὶ τοῦ ὑψίστου καὶ δεδοξασμένου ἡμῶν δε-
σπότη, οἱ ἄνεμοι τῇ διαταγῇ τούτου κατέσχισαν
τὸν δημιουργόν. Περὶ τούτου εἶπε καὶ ὁ προφήτης
Δαβὶδ, ὅτι ὁ Θεὸς ἵπτατο μετὰ τῶν ἀνέμων, καὶ
ἐκρύφθη ἐν τῇ σκοτίᾳ, καὶ παρ' αὐτοῦ ἔλαβε τὴν
ἐξουσίαν ὁ δεσπότης ἡμῶν, ὅστις οὐδένα ἔχει ὅμοιον,
καὶ ὃν ἄνθρωπου νοὺς οὐ δύναται κατανοῆσαι. Ὅ-
τις δὲ ἡμῶν ἐκτελεῖ τὰ ἑαυτοῦ καθήκοντα συμμορ-
φούμενος τοῖς γεγραμμένοις (διότι δι' ἕκαστον ἡ-
μῶν εἰσὶν ἐβδομήκοντα δύο ἐντολαί), ὅτι ἔσται
αἶψα ὑπὸ τὴν διαταγὴν τοῦ ὑψίστου καὶ δεδοξασμέ-
νου ἡμῶν δεσπότη, καταστήσεται ἐκ τῶν ἐπιστη-
θίων αὐτοῦ, καὶ μέλος ἐν τῷ συνεδρίῳ.»

« Ἐρ. Καὶ ποῦ εἰσὶν αἱ δι' ἕκαστον ἡμῶν γε-
γραμμέναι ἐβδομήκοντα δύο ἐντολαί; Ἀπ. Κατέλι-
πεν αὐτὰς εἰς προφύλαξιν ἐντὸς τῶν πυραμίδων
τῆς Αἰγύπτου.»

« Ἐρ. Τί ἐπέτρεψε καὶ τί ἀπέτρεψεν ἡμῖν ὁ δε-
σπότης ἡμῶν; Ἀπ. Ἐπειδὴ ὁ δεσπότης ἡμῶν ἔστι
μυστήριον καὶ ἀγαπᾷ τὸ μυστήριον, διὰ τοῦτο ἐν-
τέλλεται ἡμῖν διατηρεῖν μυστικὴν τὴν θρησκείαν
ἡμῶν ἐπὶ τῷ ὄρω, ἵνα τὰ μὲν τήρούμενα μυστικά
ὥσιν ἐπιτετραμμένα ἡμῖν, τὰ δὲ καταδηλούμενα ὡ-
σιν ἀπηγορευμένα. Ὅθεν παραγγέλλομεν ὑμῖν, ὡς

ἀδελφοί, τὴν φύλαξιν τοῦ μυστηρίου. Προσοχή, προσοχή, ἵνα μὴ παρεκτραπήτε· διότι ὅσα ἀπηγόρευσεν ὁ δεσπότης ἡμῶν, εἰσὶν ἀπηγορευμένα, καὶ ὅσα ἐπέτρεψεν, εἰσὶν ἐπιτετραμμένα.»

« Ἐρ. Πῶς γνωρίσωμεν τὸν πιστὸν ἡμῶν ἀδελφόν ἀπὸ τοῦ ἀπίστου, διότι πιθανὸν ὁ ἀπίστος προσποιηθήσεται τὸν πιστὸν, ἵνα δημοσιεύσῃ τὴν θρησκείαν ἡμῶν; Ἀπ. Δέον ἵνα μὴ δεχθῶμεν αὐτὸν πρὶν ἐξετάσωμεν.»

« Ἐρ. Καὶ πῶς ἐξετάσωμεν αὐτόν; Ἀπ. Λέγομεν πρὸς αὐτόν· «ὦ ἄνθρωπε, σπείρουσιν ἐν τῇ πατρίδι σου τὸν σπόρον τοῦ μυροβλαάνου (ἀχλίλεζ);» Ἄν ἀποκριθῇ· «ναὶ σπείρουσιν αὐτὸν ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν πιστῶν» τότε ἐστὶν ἐξ ἡμῶν. Παρουσιάζομεν δὲ αὐτῷ δύο λαγήνια, ὧν τὸ μὲν πλήρες, τὸ δὲ κενόν· ἂν χύσῃ τὸ ὕδωρ ἐκ τοῦ πλήρους εἰς τὸ κενόν, ἔστιν ἐξ ἡμῶν· διότι διὰ τῆς πράξεως ταύτης δημολογεῖ τὴν μετάβασιν τῶν ψυχῶν ἐπὶ τῶν σωμάτων, ὡς μεταβιβάζεται τὸ ὕδωρ ἐκ τοῦ ἐνὸς ἀγγείου εἰς τὸ ἕτερον· καὶ τότε δεχόμεθα αὐτὸν εὐχαρίστως, καταδηλοῦντες τὰ πάντα, καὶ οὐδενὸς στεροῦμεν αὐτόν, ἐκ τῶν χρημάτων ἡμῶν, ὑπαρχόντων καὶ λοιπῶν· διότι, κατὰ τὰς βάσεις τῆς φιλοτιμίας, οἱ ἀδελφοὶ ὀφείλουσιν, ἵνα βοηθῶνται πρὸς ἀλλήλους ἐν ὥρᾳ ἀνάγκης· ἵνα ἐμπιστευώμεθα τὴν οἰκίαν ἡμῶν, τὰς γυναῖκας, οἰκογενεῖας καὶ χρήματα ἡμῶν· διότι, εἰσὶν ἡμετέροι ἀδελφοὶ καὶ θυμωρητοὶ, καὶ οὐχὶ ὥς ὁ ἱερεὺς τῶν Χριστιανῶν, ὅστις οὔτε τὰ φύλλα τῶν χόρτων ἐμπιστεύεται. Ἄν δὲ μὴ γνωρίζῃ ἀποκριθῇναι εἰς τὰς ἐρωτήσεις, ἐστὶ ξένος δόλιος, προτιθεὶς μαθεῖν τὰ ἀπόκρυφα τῆς πίστεως ἡμῶν· τότε δὲ σπεύσατε ἐξοντῶσαι αὐτόν, ἢ δηλητηριάσαι παντὶ τρόπῳ.»

« Ἐρ. Ὁ δεσπότης ἡμῶν ποῦ νῦν διαμένει καὶ πότε παρουσιασθήσεται ἡμῖν; Ἀπ. Νῦν διαμένει ἐν Κίνᾳ, καὶ ἐνεφανίσθη πεντάκις. Τὸ πρῶτον ἐν Περσίᾳ, ὑπὸ τὸ ὄνομα Σολομῶν Πέρσης (Φάρσι) καὶ γεωμέτρης τὸ ἐπάγγελμα. Δεύτερον ἐν Αἰγύπτῳ, ὑπὸ τὸ ὄνομα Χάκεμ Βιέμρου, τὸ ἐπάγγελμα διαικητικός. Τρίτον ἐν Ἀλγερίᾳ, ὑπὸ τὸ ὄνομα Μπεχκουνδίν, καὶ βαφεύς. Τέταρτον ἐν Παλκισίῳ, ὑπὸ τὸ ὄνομα Σοφία, καὶ ἱατρός. Πέμπτον ἐν Πετραίᾳ Ἀραβίᾳ (Χιτζάζ), ὑπὸ τὸ ὄνομα Μαουλὰν-ἐλ-Ἀκὺλ (ἦτοι κύριος τοῦ πνεύματος), τὸ ἐπάγγελμα ἀγωγὸς χιλίων καμήλων. Ἐκτοτε μὴ ἐμφανισθεὶς πλέον ὑπεσχέθη ὅτι ἔσται ἀπὸν ἐπὶ πολὺ, ἵνα δοκιμάσῃ τὰς καρδίας τῶν πιστῶν, καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν ἵνα μένωμεν σταθεροὶ πρὸς αὐτόν μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς.

« Ἐρ. Πότε ἐλεύσεται; Ἀπ. Κατὰ τὸ τέλος τοῦ κόσμου, καθ' ὃ ὁ λόκος συμβαδίζει μετὰ τοῦ προβάτου, καὶ ἡ τίγρις μετὰ τοῦ ὄνου· ἐλεύσεται δὲ

τότε ὁ παντοκράτωρ καὶ δυνατὸς μετὰ δόξης καὶ ἀπείρου στρατοῦ.»

« Ἐρ. Ἐλεύσεται ὅπως ἄλλοτε ἢ ἐν δόξῃ; Ἀπ. Ναί, ἐλεύσεται ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, καὶ μακάριος ὁ μείνας πιστὸς τῇ λατρείᾳ αὐτοῦ, κατὰ τὰ δηλογηθέντα διὰ τοῦ ὑποχρεωτικοῦ ἐγγράφου, ἐκτελὼν ὅσα παρηγγέληται πράξαι κατὰ τὴν ὑποταγὴν καὶ λοιπά· διότι ἐπιτυχάνει τοῦ ποθομένου, καὶ ἔσεται μέγας καὶ εὐδαίμων.»

« Ἐρ. Πῶς ἔσται ἡ ἔλευσις αὐτοῦ, πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ διεσθύνεται, καὶ ποῦ διαμενεῖ; Ἀπ. Ἐλεύσεται ὁ δεσπότης ἡμῶν, ὅταν εἰσέλθωσι τὰ ξένα ἔθνη καὶ οἱ εὐρωπαϊκοὶ στρατοὶ εἰς αὐτὰ τὰ μέρη (ἐννοεῖ βεβαίως τὴν Συρίαν), καὶ γένηται ἀρχὴ τοῦ πολέμου, καὶ αὐξήσῃ τὸ πῦρ καὶ ὁ αἰδηρος, καὶ ἐκλείψῃ ἡ ἀσφάλεια, καὶ νικῶσιν οἱ Εὐρωπαῖοι τὸν στρατὸν τῶν Περσῶν, μέχρις ἂν κυριεύσωσι τὴν Μπαλμπεκ (1). Ἐλθόντες δὲ τότε οἱ ἀγγελιαφόροι, προειδοποιήσουσι περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ στρατοῦ (δηλ. τοῦ Χάκεμ). Τότε ἔσονται φωναὶ, ὁ πόλεμος παύσεται· τὰ δὲ διαμαχόμενα μέρη καθησυχάσουσιν, ὅταν βεβαιωθῶσι περὶ τῆς ἐξ Ἀνατολῶν ἐλεύσεως τοῦ στρατοῦ (δηλ. τοῦ Χάκεμ), καὶ σπεύσουσι μετὰ δώρων εἰς προϋπάντησιν. Ἡμέρας δὲ ἑπτὰ πρὸ τῆς ἀφίξεως, ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται ἐκ τῶν λαγῶν τοῦ στρατοῦ, καὶ οἱ γεμετισαὶ τῶν ἱππῶν τοῦ δεσπότης ἡμῶν, οἱ ἀκουσθήσομενοι ἀπὸ διαστήματος ἑπτὰ ἡμερῶν, μεγάλως ἐκπλήξουσιν αὐτοὺς, μέχρις ἂν φθάσωσι κατὰ τὸ πέρας τοῦ Χαυράν, ὅπου γενήσεται ἡ προϋπάντησις τῶν συνταγμάτων τοῦ στρατοῦ τῆς προφυλακῆς, οὗ ἕκαστον σύνταγμα ἔχει 100,000. Καὶ τῇ μὲν πρώτῃ ἡμέρᾳ ὀδεύσουσι πρὸς τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τοῦ στρατοῦ μέχρις ἐσπέρας, ὀρῶντες τὴν Σοφίαν, καὶ ἐρωτῶντες ἂν ἢ οὗτος ὁ Κριτής· ὁ δὲ ἀπαντᾷ ὅχι, ἀλλ' εἰμὶ ὁ ὑπουργὸς καὶ γραμματεὺς αὐτοῦ. Τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ ὀδεύσουσι πρὸς ἑτέραν στρατῶν, καὶ πρὸς τὸ ἐσπέρας ἀπαντήσουσι τὸν Βεχαουνδίν, ὃν ἐρωτῶσιν, ἂν ἢ οὗτος ὁ Κριτής· ὁ δὲ ἀποκρίνεται ὅχι, ἀλλ' ὁ ὑπουργὸς καὶ γραμματεὺς. Τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ὀδεύσουσιν ἐν ταπεινότητι πρὸς τὴν στρατῶν τοῦ ἱμάμου Μουλὰ-ἐλ-Ἀκὺλ, ὃν πρὸς τὸ ἐσπέρας βλέποντες ἐρωτῶσι, καὶ ἀποκρίνεται ὅχι. Τῇ τετάρτῃ ἡμέρᾳ ὀδεύσουσι πρὸς τὴν στρατῶν τοῦ Σίδι Σουλμάν (ἦτοι δεσπότης Σολομῶντος), ὡσαύτως. Τῇ ἑκτῇ ἡμέρᾳ τυγχάνουσι τοῦ ποθομένου, ἦτοι ἵνα μὴ προῶσι περαιτέρω καὶ κοπιᾶσιν· βλέπουσι δὲ τὸν σεβαστὸν κύριον, καὶ ὑψηλὸν δεσπότην, ὅστις πορεύεται

(1) Ἡ πόλις αὕτη ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι Ἡλιούπολις, κειμένη ἐπὶ τοῦ Ἀντιλίβανου, ἀπέχουσα τῆς Βηρυτοῦ 18 ὥρας, καὶ εἰκουμένη τὸ πλεῖστον ὑπὸ Μουτεβελίδων.

κυκλούμενος ὑπὸ πάντων τῶν θηρίων καὶ ζώων, καὶ ἔχων τὴν σημαίαν λίαν ὑψουμένην ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν προσβλέπων δὲ αὐτοὺς κατὰ πρόσωπον, μειδιᾷ ὑπὸ χαρᾶς, ἵνα ἐνισχυθῶσι διὰ τὸν ἐκ τῆς μεγάλης ὁδοιπορίας κάματον, καὶ οὕτω συμβαδίσωσιν αὐτῷ καὶ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ αὐτοῦ. Οὗτος δὲ ἐξακολουθεῖ πορευόμενος, μέχρις ἂν φθάσῃ εἰς τὴν Πετραίαν Ἀραβίαν, καὶ ἐκεῖθεν εἰς Μέκκαν, ἵνα κατεδαφίσῃ τὸ Χαράμ (δηλ. τὸ προσκύνημα τῶν Μωαμεθανῶν), καὶ διασκορπίσῃ τοὺς λίθους αὐτοῦ καθ' ἅπασαν τὴν οἰκουμένην. Ἐκεῖθεν μεταβήσεται εἰς Αἴγυπτον, ὅπου ἀνοίγει τὰς πυραμίδας, καὶ παραδίδει ἐκάστῳ πιστῷ καὶ πιστῇ 72 ἐντολάς, καὶ κανονίζονται πάντα τὰ προλεχθέντα περὶ τῶν πιστῶν, καὶ νεοφωτίστων, καὶ ἀπίστων ἐκ τῶν Μωαμεθανῶν, Χριστιανῶν, Μουτεβελίδων, Ἑβραίων καὶ λοιπῶν, ὡς εἴρηται, καὶ διαμενεῖ ἐν Αἴγυπτῳ.»

« Ἐρ. Διατί λέγουμεν ὅτι ὁδεύουσιν (οἱ προὔπαν- τῶντες) παρὰ τῷ στρατῷ τοῦ Βεχαουδίν, Σουλμάν, Σορίας (Χέκμι), Μαουλά-ἐλ-Ἀκὺλ καὶ Χάκεμ, καὶ βλέπουσιν ἕκαστον αὐτῶν κατ' ἰδίαν, ἐνῷ ὑπάρχει εἰς, καὶ πῶς διαίρεται; Ἀπ. Ἐκάστοτε ὁ δεσπότης ἡμῶν ἐνεφανίσθη διὰ προσώπου, καὶ τὸ πρόσωπον τοῦτο γίνεται ἴδιον σημεῖον, καὶ τοι μὴ παρίστανον τὸν δεσπότην ἡμῶν, ὅστις ἐν τῇ ἀφίξει αὐτοῦ συνοδεύησεται παρ' αὐτῶν τῶν προσώπων διότι, ὡς περ οὐ λανθάνει ὑμᾶς, ὁ ὑψηλὸς καὶ δεδοξασμένος ἡμῶν δεσπότης φέρει πέντε πρόσωπα.»

« Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη συνετάχθη, ἵνα ἀναγινώσκηται παρὰ τῶν πιστῶν, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ἐν καιρῷ τῶν ἐκκλησιάζσεων, ὅπως φωτισθῶσι καὶ βεβαιωθῶσι περὶ τῶν κανόνων καὶ διατάξεων τοῦ ὑψηλοῦ καὶ δεδοξασμένου ἡμῶν δεσπότου Χάκεμ Βιέρου, ἐν μηνὶ Τζεματ τοῦ ἔτους 62 τοῦ δεσπότου ἡμῶν καὶ τοῦ δούλου αὐτοῦ. Ἀμήν.»

Τοιαῦτα ἐν συντόμῳ περὶ τῆς θρησκείας ταύτης, ἧς ἡ βᾶσις οὔτε ἐκ τοῦ Ἀραβικοῦ τούτου πονήματος καταφαίνεται. Παρατηρεῖται δὲ ἐν γένει, ὅτι αὕτη μετέχει μὲν πασῶν τῶν γνωστῶν θρησκειῶν κατὰ μέρος, ἀλλ' οὐσιωδῶς οὐδεμιᾷ συμφωνεῖ διὸ πολλὴ ὁρθὴ λέγει ὁ ἀββάς Βαττοῦ, ὅτι ἐστὶ μίγμα πραραδόσεων ἱστορικῶν, ποιητικῶν καὶ τινῶν φυσικῶν παρατηρήσεων κατ' ἰδιοτροπίαν ἀκατεργάστου θεολογίας, ἐν ᾗ οὐδεμία ὑπάρχει φιλοσοφικὴ ἰδέα.

Ἐν Βηρυτῷ, κατὰ Ἀπρίλιον 1869.

Κ. ΓΟΥΝΑΡΟΠΟΥΛΟΣ.

ΔΙΚΟΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ.

Ὁ γαλλικὸς Ἄρειος Πάγος ἐξέδοτο οὐ πρὸ πολλοῦ ἀπόφασιν κατ' ἐγγέλλουςαν δύο δικαστικὰς παρεκτροπὰς γενομένας πρὸ ἐτῶν ἐν Γαλλίᾳ. Τὸ ἐν Φινιστέρῃ δικαστήριον τῶν ἐνόρκων εἶχε καταδικάσει τὴν 1 Μαΐου 1854 δύο ἐγκαλούμενους ἐπὶ κλοπῇ, τὸν μὲν εἰς ἰσόβια τὸν δὲ εἰς εἰκοσαετὴ δεσμᾶ. Ἐσχάτως ὁμοῦ γενομένης ἀνακαλύψεως ὅτι καὶ οἱ δύο ἦσαν ἐντελῶς ἀθῶοι, ὁ Ἄρειος Πάγος ἠκύρωσε τὴν παλαιὰν ἀπόφασιν, καὶ ἀπέδοτο τὴν ἀδίκως προσβληθεῖσαν τιμὴν αὐτῶν, ἂν καὶ ἀμφότεροι εἶχον ἀποθάνει. Ἡ περίστασις αὕτη ἀνεκάλεσεν εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν ἄλλην ὁμοίαν, συμβᾶσαν περὶ τὰ τέλη τῆς 12 ἑκατονταετηρίδος ἐν Ἀγγλίᾳ, τὴν ἐξῆς:

Τὸ 1684 ὁ νέος Βέρνεϋ, υἱὸς τοῦ βαρονέτου αἰρ Θωμᾶ Βέρνεϋ εὗρίσκετο μετὰ τινος φίλου του καλουμένου Βενφῆλδ ἐν τινι οἶνοπωλειῷ ἤλθε δὲ πρὸς αὐτοὺς καὶ τις διδάσκαλος τῆς ὀρχηστικῆς ἄβερς τοῦνομα. Ἐπειδὴ δὲ ἐπιον ἀμέτρως, κατὰ τὴν ἀγγλικὴν συνήθειαν, ἐμέθυσαν καὶ οἱ τρεῖς, πρῶτος δὲ πάντων ὁ νέος Βέρνεϋ, ὅστις καὶ παρεδόθη εἰς ὕπνον βαθύτατον. Ἀλλ' οἱ δύο ἄλλοι ἐξημμένοι ὑπὸ τοῦ οἶνου ἐπεδόθησαν εἰς ἐριδας, αἱ τινες κατέληξαν εἰς ὕβρεις καὶ εἰς χειρονομίας. Ὁ ἄβερς ἰδὼν ὅτι ὁ Βέρνεϋ ἐκοιμᾶτο ἔλαβε τὸ ζῖφος αὐτοῦ, ἐφόνευσε τὸν ἀντίπαλόν του καὶ θείς ἐκ νέου αὐτὸ εἰς τὴν θύκην ὅπως ἦτο καθημαγμένον ἐδραπέτευσεν.

Ὁ Βέρνεϋ οὐδὲν ἐνόησεν, ἀλλ' ἐξυπνήσας καὶ βαρεῖν ἔχων τὴν κεφαλὴν μετέβη εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ ἐκδυθεὶς ἐκοιμήθη.

Διαδοθείσης τῆς φήμης τοῦ κακουργήματος ἡ ἀστυνομία ἐνησχολήθη ἀμέσως εἰς ἀνακάλυψιν τοῦ φονέως. Συνέλαβε δὲ μόνον τὸν Βέρνεϋ, ἐπειδὴ ὁ ἕτερος εἶχε φύγει εἰς τὰ ξένα. Ὁ Βέρνεϋ ἐκοιμᾶτο ἐτι ὅτε μετέβησαν εἰς σύλληψιν αὐτοῦ. Φαντάσθητε δὲ τὴν ἐκπληξίν του ὅτε ἔμαθεν ὅτι τὸν κατηγόρουσαν ὡς φονεύσαντα τὸν οἰκειότερόν του φίλον! Πόσον μάλιστα ἔμεινε κεραυνόπληκτος ὅτε εἶδεν ὅτι τὸ ζῖφος τοῦ ἦτο καθημαγμένον!

Ἄρα ἡ ἐνοχὴ τοῦ νέου ἐφαίνετο ἀναντιρρήτως. Σημειωτέον ὅτι ὁ φόνος εἶχε συμβῇ ἐνῷ συνεδρίαζε τὸ κακουργοδικεῖον καὶ ἵνα μὴ παραπεμφθῇ εἰς ἕτερον ἢ ὑπόθεσις, ἥτις ἐφαίνετο τόσῳ καταφανῆς, εἰσήγαγον τὸν ἐγκαλούμενον εἰς δίκην. Ὁ νέος εἶπεν ἀπολογούμενος ὅτι ἂν καὶ τὰ φαινόμενα κατεδίκάζον αὐτόν, οὐδὲν ἦττον ὁμοῦς ἦτο ἀθῶος, καὶ διὰ τοῦτο ἐπεκαλεῖτο τὴν δικαιοσύνην τῶν ὀρκωτῶν.

Ἀλλὰ τὰ πάντα ἐμαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, καὶ οἱ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000048117